

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA SOCIALNO DELO

DIPLOMSKA NALOGA

PREPOZNAVANJE PRAVIC ŠTUDENTSKIH DRUŽIN

Mentorica: asist. dr. Vera Grebenc

Petra Rozman

Ljubljana 2009

PODATKI O DIPLOMSKI NALOGI

Ime in priimek: Petra Rozman

Naslov naloge: Prepoznavanje pravic študentskih družin

Kraj: Ljubljana

Leto: 2009

Št. strani: 53

Št. slik: 0

Št. tabel: 7

Št. bibl. opomb: 0

Št. prilog: 7

Mentorica: asist. dr. Vera Grebenc

Deskriptorji: starševstvo, materinstvo, rojstvo otroka, družina, rodnost, socialna politika, Center za socialno delo, zakonodaja, družinski prejemki, socialna mreža, pravice

Povzetek: V Sloveniji se zelo malo ljudi odloča za otroke v zgodnjih dvajsetih letih ali rečeno nekoliko drugače, v času študija. To pa zato, ker se mladi ljudje dlje šolajo, življenje je vedno dražje in študentska družina finančno težko preživi. Najtežje je, če nimaš staršev, ki bi ti lahko ponudili stanovanje, saj so najemnine za stanovanja drage. Prvo leto otrokovega življenja finančno malo pomaga tudi država, a je tega denarja bolj malo, za otroka pa je treba skrbeti dolgoročno. Težava je tudi v tem, da pristojni organi ne ponudijo informacij v zvezi s pravicami, ki mladim pripadajo ob rojstvu otroka. Za vse informacije se moraš pozanimati sam, kar pa je zelo težko, če nimaš medmrežnih virov ali velike socialne mreže. Če imaš veliko socialno mrežo, je otroka lažje vzgajati, saj ti ta pomaga in dajo oporo v težkih trenutkih. Če pa je nimaš, lahko pride tudi do poporodne depresije, na katero vpliva tudi pomanjkanje denarja. Sama sem se za otroka odločila, ker sem si vedno želela imeti otroka mlada, res pa je tudi, da je mož zaposlen in nisem nikoli dvomila, da mi starši ne bi pomagali, tudi finančno.

Keywords: parenthood, maternity, birth of child, family, fertility, social policy, centre for social work, legislation, family incomes, social network, rights.

SUMMARY: There are not many people in Slovenia, who decide to have their first baby (or start a family) in early twenties, or so to say at student time. The reason for that is longer

educational life and as well higher and higher costs of living. Because of these reasons the young family would face many difficulties, especially financial ones. Even more difficult is when you are on your own, without your parents. You need to pay for apartment rent, which is expensive, especially in the university region Ljubljana, also the main city of Slovenia. The financial support from country is given to you only the first year of baby life. A child is a long-term commitment, for which you are responsible for and these amount is not even enough to provide your child necessary goods. The problem also occurs because competent authorities do not offer many information concerning rights, which belong to you, when the child is born. You need to get all information by yourself and this is not an easy task, if you don't have Internet sources or large social network. If you have large social network, it is easier to raise a child, because they offer you help and support in heavy moments. If you don't have them, the post-natal depression can occur, on which also the shortness of money usually influence on. I decided to have a baby, because I always wanted to be a young mum. It is also true that my husband is employed and as well I never doubt that my parents would not be there for financial and moral support.

KAZALO

PREDGOVOR	5
1 TEORETIČNI UVOD	7
1.1 STARŠEVSTVO	7
1.2 DRUŽINA	8
1.3 PROJEKCIJA DEMOGRAFSKIH GIBANJ V SLOVENIJI	11
1.3.1 Vzroki za nizko stopnjo rodnosti	12
1.4 SOCIALNA POLITIKA	15
1.5 NAMEN IN TEMELJNE SMERNICE STRATEGIJE ZA DVIG RODNOSTI V RS	15
1.6 TEMELJNI CILJI STRATEGIJE ZA DVIG RODNOSTI V RS	17
1.7 UKREPI STRATEGIJE ZA DVIG RODNOSTI V RS	18
1.8 ŠTUDENTSKE DRUŽINE	23
1.8.1 Pravice v zvezi s študijem	23
1.8.2 Republiška oziroma državna štipendija	23
1.8.3 Preživnina	25
1.8.4 Pomoč ob rojstvu otroka	25
1.8.5 Otroški dodatek	26
1.8.6 Starševski dodatek	26
1.8.7 Dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo	27
1.8.8 Denarna socialna pomoč	27
1.8.9 Vrtec	28
1.8.10 Leto pokojninske dobe	28
1.8.11 Bivanje v študentskem domu	29
1.8.12 Subvencionirana prehrana	30
1.8.13 Slovenska Karitas	30
2 RAZISKAVA	31
2.1 PROBLEM	31

2.2 METODOLOGIJA	32
2.2.1 VRSTA RAZISKAVE	32
2.2.2 SPREMENLJIVKE	32
2.2.3 POPULACIJA	33
2.2.4 VIRI PODATKOV	33
2.2.5 REZULTATI	34
POSKUSNA TEORIJA	37
2.2.6 REZULTATI Z RAZPRAVO IN CITATI	39
2.2.7 PREDLOGI	43
LITERATURA	45
POVZETEK	47
ANALIZA PODATKOV	48

PREDGOVOR

Moram reči, da sva se z mojim možem, takrat še fantom, zelo trudila, da bi zanosila. A uspeha kar nekaj časa ni bilo. Začela so se nama porajati vprašanja, kot so: ali bom sploh zanosila, kaj bo, če nikoli ne zanosim? Trudila sva se dobrih šest mesecev, ko se je na testu prikazal plusek. Ob pogledu na ploščico, sem bila neizmerno vesela, vendar pa so se kaj kmalu začela pojavljati nova vprašanja: »Ali bomo zmogli? Imamo samo eno plačo, ki pa ni visoka! Kaj vse mi pripada kot študentki? Ali imam kakšne ugodnosti?« Predvsem pa me je zanimalo, koliko denarja vsaj prvo leto kot študentka lahko iztržim od države, saj še nisem imela namena začeti z delom. Sem namreč mnenja, da otrok prvo leto mamico še kako potrebuje.

Moram reči, da me je marsikatera prijateljica ali znanka opozorila na to, da če ne bom vztrajna in sama iskala pravic, ki mi pripadajo, ne bom nikoli nič izvedela. Opozarjali so me na to, da so na Centru za socialno delo zelo neprijazni in skopi z odgovori glede pravic, ki mi pripadajo. Najprej tega nisem vzela resno, ko pa sem se odpravila po poteh vseh dokumentov in vlog, ki jih rabiš, da za pravice zaprosiš, sem kmalu spoznala, da so socialne delavke skope z informacijami ali pa ne vedo, kaj vse ti resnično pripada. Na Centru za socialno delo sem hodila od vrat do vrat, porabila ves dopoldan za to, da sem bila na koncu brez pravih podatkov. Zato sem se odločila, da se lotim iskanja pravic po medmrežju in pri znankah, ki so že imele otroke. Na koncu sem, vsaj mislim tako, ugotovila, kaj je za naju najboljše in kako največ iztržiš, vendar ni vse po zakonih. Ker sem sama izkusila neprijaznost oz. nepoznavanje pravic na Centru za socialno delo, sem se odločila, da napišem diplomsko nalogo na temo pravic študentskih družin. Vendar pa že zdaj opozarjam, da so te pravice le na papirju, kar še nujno ne pomeni, da od njih tudi kaj imaš. Čeprav na Klubu študentskih družin svetujejo, da je najbolje, če si mati samohranilka, ni nujno vedno tako. Pri naju že ni bilo, zato sva imela nemalo dodatnega dela in skrbi.

Nikoli nisem mislila, da bom svoje starše morala tožiti za preživnino do konca študija, tudi če bom sama imela otroka. To mi ni in ni šlo v glavo, saj s starši nimam težav in vem, da mi bodo pomagali, tudi ko bom že doštudirala, če bo treba. Zavedala pa sem se, da če hočem pridobiti pravice in denar od države, to moram narediti. Zato sem s pismom na sodišče odlašala in odlašala. Na koncu se mi je to izplačalo. A vedno se ne izteče tako.

Celotno najino zgodbo si lahko preberete v empiričnem delu naloge, kjer opisujem tudi, kako nesramni znajo biti na Centru za socialno delo, ne da bi pomislili na posledice bodoče mamice.

V teoretičnem delu sem poskusila zajeti vse pomembne sestavine družine, starševstva in pravic, ki zajemajo tako mamice, ki so zaposlene, in pa študentke.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem mentorici dr. Veri Grebenc za strokovno pomoč in spodbudne besede ne samo glede diplomske naloge, ampak življenja nasploh. Še posebej pa HVALA mojim staršem, ki me podpirajo duševno in včasih tudi denarno, svojemu možu, ki nas preživlja in nam stoji ob strani, in pa otrokoma Jaku in Lari, ker sta pridna in potrpežljiva. Hvala tudi vsem ostalim, ki ste mi v času diplomske naloge stali ob strani.

1 TEORETIČNI UVOD

1.1 STARŠEVSTVO

Starševstvo sta eni od največjih vrednih in najplodnejših poslanstev, ki jih imata v življenju moški in ženska. Biti samo oče ali mati je premalo, treba se je potruditi in uspeti. Uspešno starševstvo je prepoznavanje odgovornosti in zagotavljanje razmer, ki otroku omogočajo srečno otroštvo, intelektualno, čustveno, socialno in duhovno rast ter razvoj.

Materi se od nekdaj pripisuje nosilna vloga na področju skrbi za otroka, ki pa jo danes brez pomoči očeta zelo težko uspešno odigra. Vključevanje očeta kot aktivnega dejavnika v družinsko življenje oziroma njegova vključitev v vzgojo in skrb za otroke je nujno potrebna.

Družba oziroma država pa je tisti dejavnik, ki z zakonodajo in predpisi zarisuje meje staršem pri izpolnjevanju te najzahtevnejše naloge.

Ženska in moški postaneta starša ob rojstvu otroka, v posebnih primerih pa ob posvojitvi otroka. »Otrok je rezultat svojevrstnega odnosa med staršema v njunem ožjem in širšem intimnem krogu ne glede na to, ali sta poročena ali ne. Torej je načrtovanje družine, materinstva in starševstva sestavni del, podsistem dvojnega (zakonskega) ali skupnega (npr. družinskega) sistema medsebojnih odnosov, komunikacije in prilagajanja (Brajša 1987: 24).« Razen človekovih značajskih potez na odločitve, da sta starša pripravljena na prevzem starševske vloge, vplivajo še:

- življenjski in materialni pogoji, v katerih bo njun otrok odraščal,
- izkušnje, ki jih imata iz lastnega otroštva in odraščanja s svojimi starši in z družino,
- osebna pričakovanja, ki jih kot bodoča starša gojita,
- njuna zaposlenost z različnimi dejavnostmi,
- partnerski odnos, ki ga imata.

Ob načrtovanju rojstva je pomembno, da se partnerja zavedata vseh sprememb, ki jih otrok vnaša v njun odnos. Novi član družine zmanjša zasebnost obeh in spremeni kvaliteto odnosa med njima. Pomembni zunanji faktorji, ki vplivajo na odločitev mladega para za starševstvo, so družbene, kulturne in religiozne norme. Prav tako pomembni so tudi notranji faktorji, ki jih

lahko enačimo z individualno motivacijo, kot so osebni smisel, občutek neumrljivosti, občutek uspešnosti, ustvarjalnost, zadovoljstvo, ponos ...

S prvim otrokom zakonska zveza oziroma partnerski odnos dobi novo obliko, postane družina. Starševstvo poleg sreče in zadovoljstva seboj prinese s tudi nove obveznosti in skrbi.

Poleg dejstva, da je kdo oče ali mati, pomeni starševstvo, tudi duhovno in telesno skrb za otroka. Starševstvo pomeni otroku omogočiti rast in razvoj na čustvenem področju. Pomeni pa tudi zagotoviti potrebo po višji življenjski ravni, kar pa je pogosto pogojeno z zaposlitvijo staršev in višino osebnega dohodka, ki ga starši prejmejo.

»Vstop prvega otroka v družinsko življenje pomeni velik preobrat. Življenjske razmere se za zakonca izjemno spremenijo. Prvi otrok je tisti, ki staršem dejansko pokaže, kaj starševstvo sploh je. Prvi otrok je vedno poskusni zajček, na katerem se učijo in z njim ravnavajo drugače kot s katerim koli naslednjim otrokom. Prvi otrok pravzaprav oblikuje družinske razmere za vse, ki mu sledijo. Je res pravi poskusni zajček in sploh ne vidi nobene možnosti, da bi lahko bilo drugače (Satir 1995: 192–193).«

»Najboljša priprava za starševstvo, kar jih poznam, je, da starši razvijejo občutek za novosti, smisel za humor, zavedanje samih sebe in svobodo, da so lahko odkriti. Kadar odrasli ustvarijo družino, preden sami dozori, je ta proces neskončno bolj zapleten in tvegan – ne trdim seveda, da je nemogoč, le da je precej težaven. Lahko pa je tudi zelo zabaven. Sicer pa, kdo je popoln (Satir 1995: 165)?«

1.2 DRUŽINA

Za začetek naj naštejemo nekaj definicij družine, ki so meni najbližje ter po mojem mnenju opisujejo vsa glavna dogajanja v družini:

»Družino tvorijo dva ali več posameznikov, ki so v interakciji, imajo skupne motive in cilje, povezujejo jih skupna pravila, norme in vrednote; odnose v njej odraža in določa relativno trajna struktura statusov in vlog, v družini se oblikujeta zanjo značilna struktura moči in način vodenja; izoblikuje se relativno trajna mreža komunikacij ter statusov in vlog posameznih

članov; diferencirajo se vloge glede na delitev dela, razločijo se čustveni odnosi med člani (Gabi Čačinovič Vogrinčič 1998: 130–131).«

»Družina je skupnost oseb na različnih stopnjah razvoja, skupnost, ki skrbi za otroke (Tomori 1994: 18).«

»Družinska skupina je prvi socialni sistem, v katerem otrok živi in ki s svojimi značilnostmi vpliva na osebnost otroka v vseh fazah njegovega razvoja. Starši so pomembni drugi, ki določajo svet, ki ga otrok mora internalizirati. Otrok si pomembnih drugih ne more izbrati; internalizirati mora svet, ki ga pomembni drugi določajo zanj (Gabi Čačinovič Vogrinčič 1998: 23).«

»Družina vsakokrat vzpostavlja svoj projekt preživetja. V družini ljudje moramo vedeti, »kdo nas bo hranil« in kdaj bomo to mi delali za druge, in moramo vedeti tudi, kako bomo to vedeli. Ne moremo preživeti drugače kot v povezanosti, vendar je v tej povezanosti lahko več ali manj možnosti za sprejemanje, več ali manj prostora za avtonomijo. Vsaka družina išče svojo, posebno, edinstveno inačico življenja med nebesi in peklom (Čačinovič Vogrinčič 1998: 12).«

»Družina je celota, ki zahteva vedno celega človeka, ne samo njegovo telesno in vitalno moč, ampak tudi njegovo dušo; zahteva glavo in srce: ljubezen in intimnost, vso osebnost in njeno enkratnost ter nedotakljivost (Trstenjak, 1994, povzeto po Naglost 2003: 14–15).«

»Družina je osnovni ambient, v katerem nastaja in se oblikuje posameznikova osebnost. Družina ponuja posamezniku okrilje, v katerem doživlja ljubezen in sprejemanje, se čuti zaželenega in varnega. Družina je temelj socialnega življenja in socialnih odnosov – osnovna celica družbe (Musek 1995: 127–129).«

»V družini soobstajajo individualne potrebe staršev in otrok, ki že nosijo pečat družinske skupine, s skupinskimi potrebami, s potrebami družinske skupine. V družini se mora vedno znova razreševati nasprotje med individualnimi potrebami posameznikov in nujnostjo, da se družinska skupina ohrani, da se kot potrebe skupine zadovoljijo družinske potrebe, ki so jih izoblikovali v družini, ki so nastale v skupini. Zadovoljevanje posameznikovih potreb v družini vsakokrat postavlja vsakemu članu vprašanje, kolikšen in kakšen je njegov prispevek k ohranitvi družinske skupine in kakšna je njegova vloga pri zadovoljevanju družinskih potreb (Čačinovič Vogrinčič 1998: 135).«

Gabi Čačinovič Vogrinčič (1998: 175) pravi takole: »Spreminjanje avtoritarnih odnosov v družini, spreminjanje na tradicionalni avtoriteti patriarhalne družine temelječih norm in vrednot v demokratične odnose in vrednote je ena najtežjih nalog današnje družine. Zastavlja se nam pogosto boleče, osebno, ko se znajdemo razpeti med pričakovanji tradicionalne vloge, ki jo poznamo in razumemo, in potrebo, da jo spremenimo, ker nam ne ustreza več. Opuščanje starega in sprejemanje negotovih in dvoumnih novih možnosti je že samo po sebi stresna situacija. V družinski skupini pa še nismo ustvarili razmer za alternativo, ki omogoča sodelovanje in soodgovornost vseh pri načrtovanju in vodenju skupnega življenja, odpira vse komunikacijske poti, dogovarjanje in skupno iskanje.«

Po mnenju Virginie Satir je danes ustvarjanje družine eno od najtežjih del na svetu. »Videti je kot dvoje tovarn, ki združujeta svoja sredstva, da bi ustvarili skupen proizvod. Vse možne nevšečnosti se pojavijo ob tem podvigu, ko se odrasli moški in odrasla ženska skupaj trudita, da bi privedla otroka iz otroštva v dobo odraslosti (Satir 1995: 21).«

Pojmovanje družine in sama vloga sta se skozi različna zgodovinska obdobja močno spremenili. Kot posledica spremenjenih življenjskih razmer, socialnih in kulturnih premikov so se spreminjali funkcija in sestava družine, medsebojne povezave in odnosi med družinskimi člani ter podoba vsakega člana posebej.

Gabi Čačinovič Vogrinčič (1995) v svojem delu Psihologija družine ugotavlja, da je družina nedvomno mala skupina, vendar s posebnostmi, ki jo razlikujejo od vseh drugih malih skupin. Prva značilnost, ki družino razlikuje od drugih malih skupin, je njena zgodovina. Torej je družina skupina z zgodovino. T. Douglas (povzeto po Gabi Čačinovič Vogrinčič) navaja dve značilnosti, ki družinsko skupino razlikujeta od vseh drugih malih skupin. Po njenem so to krvne vezi in trajnost skupine. Tema dvema pa je treba dodati vsaj še nerazrešljivo dramo ločitve med starši in otroki in s tem nerazrešljivo konfliktnost odnosov v družinski skupini. Vsak drugi človeški odnos lahko končamo, prekinemo ali na novo začnemo – staršev in otrok pa ne moremo izbirati, teh vezi ne moremo prekiniti.

Družina vedno pomeni hkrati vzajemno odvisnost in težnjo k neodvisnosti, solidarnosti in lojalnosti, pomoč in zaščito.

Zame je družina vse to in še več. Prostor ljubezni, razumevanja, učenja, veselja, sreče, pa tudi žalosti in trpljenja. Prostor, kjer se moraš soočiti, čeprav bi včasih najraje zbežal, se skril; prostor, kjer se iščeš in velikokrat najdeš v drugi osebi; prostor, kjer se soočaš s svojimi koncepti, omejenostmi v odnosih, omejenostmi v vzgoji in praksi, saj si ti dve stvari včasih nasprotujeta. Vse to je družina. Popolnost v svoji nepopolnosti.

1.3 PROJEKCIJA DEMOGRAFSKIH GIBANJ V SLOVENIJI

Za enostavno obnavljanje prebivalstva, pri sedanji ravni umrljivosti, bi morala ženska v svoji rodni dobi v povprečju roditi 2,1 otroka (Malačič 2005: 12). Zadnje raziskave s tega področja pa kažejo, da si mladi v povprečju želijo 2,4 otroka (Ule 2002). Ob aktualni stopnji rodnosti, ki je 1,26 otroka na žensko v rodno dobi, si tako zastavljamo vprašanje, kako bo mogoče zmanjšati ta razkorak med željami in realnostjo ter omogočiti mladim parom, da imajo toliko otrok, kot si jih želijo. Za Slovenijo je bila osnovna varianta projekcije Eurostata za obdobje 2002–2050 izdelana na osnovi naslednjih predpostavk:

- do leta 2050 se bo pričakovano trajanje življenja ob rojstvu podaljšalo za moške na 79,8 leta, za ženske pa na 85,2 leta,
- povprečno število otrok na eno žensko v koledarskem letu se bo do leta 2027 povečalo na 1,5 in nato bo nazadovalo,
- selitveni prirast bo ves čas okrog 6000 oseb, z rahlim zmanjšanjem okrog leta 2015.

Iz te projekcije izhaja, da se bo število rojstev nekaj časa rahlo povečevalo, po letu 2015 pa se bo začelo zmanjševati. Leta 2034 se jih bo rodilo le še 15 tisoč. Pomemben razlog je zmanjševanje števila žensk v rodni dobi zaradi hitrega zniževanja rodnosti po letu 1980. Delež mladih, ki je leta 2002 znašal 15 %, bo leta 2042 le še 12 %. Delež starejših bo tudi v prihodnje naraščal. V obdobju 2006 do 2010 nekoliko počasneje kot v letih pred tem, saj bo v tem obdobju starostno mejo 65 prestopila generacija, ki se je rojevala v obdobju med drugo svetovno vojno, ko je bilo število rojenih otrok bistveno nižje kot v letih pred, zlasti pa po tem obdobju. Bistveno pa se bo povečal delež prebivalcev starejših od 80 let. Število starejših od 65 let bo do leta 2010 zraslo za 29.000 oseb, delež bo presegel 16,5 %. Sledilo bo hitro poviševanje deleža starejših od 64 let; leta 2042 jih bo 29 %. Delež starih 15–64 let se bo zmanjševal. Leta 2002 je bilo 70 % prebivalstva Slovenije starega 15–64 let. Leta 2042 jih bo le še 59 %. Glede na to, da se iz te starostne skupine formira ekonomsko aktivno prebivalstvo,

je jasno, da je treba za morebitno ohranjanje sedanjega razmerja med ekonomsko aktivnim in ekonomsko neaktivnim prebivalstvom povečati rodnost ali/in priseljevanje in podaljšati delovno dobo. Samo povečanje rodnosti ne bo zadostovalo, ker za hitro in močno zvišanje rodnosti ni realnih možnosti. Čas, potreben za doseg dolgoročnega cikla, ki naj bi bil vsaj 2 otroka na žensko, se namreč meri v desetletjih (Malačič 2005: 11–13).

1.3.1 Vzroki za nizko stopnjo rodnosti

Spremenjene rodnosti in odlašanja rojevanja se ne da pojasniti z neko univerzalno teorijo, pač pa je pri pojasnjevanju treba upoštevati specifične socialno-kulturne, ekonomske in institucionalne kontekste. Najbolj splošni so (Ule 2002):

- naraščajoče izobraževanje žensk in ekonomska avtonomija žensk;
- naraščajoče in visoke potrošniške aspiracije, ki ustvarjajo potrebo po drugem dohodku v gospodinjstvih, ki enako spodbujajo žensko participacijo na trgu delovne sile;
- povečano vlaganje v razvoj kariere pri obeh spolih, v tandemu z naraščajočo kompetitivnostjo na delovnem mestu;
- stroški in dostopnost stanovanj, tako za mlade družine kot za gospodinjstva v nadaljnjih fazah oblikovanja družine;
- porast »postmaterialističnih« potez, kot so samoaktualizacija, etična avtonomija, svoboda izbire, tolerantnost do nekonvencionalnosti;
- večji poudarek na kvaliteti življenja s porastom nagnjenja za prosti čas, zabavo;
- umikanje od nepreklicnih obvez in želja po ohranjanju »odprte prihodnosti«;
- naraščajoča verjetnost ločitve in zato previdnejše vlaganje v lastno identiteto.

Odločitev za družino je danes izjemno skrbno načrtovana in pretehtana odločitev, ki je odvisna od objektivnih in subjektivnih odločitev. Mladi se pri odločitvi za družino odločajo med prednostmi, ki jih prinaša družinsko življenje, in prednosti samskega življenja.

Raziskave med mladimi in mladimi družinami v **Sloveniji** kažejo, da se mladi ob začetku svojega odraslega in samostojnega življenja srečujejo s številnimi težavami in izzivi ter tehtajo in se odločajo na podlagi več dejavnikov (Černič Istenič 1994; Stropnik 2002; Ule 2002; Ule 2003):

Spremenjena so pričakovanja glede kvalitete življenja. Večja je tendenca po udobnejšem življenju. Mladi pa dajejo vedno večji pomen tudi lastni neodvisnosti in osebnem razvoju. Prav tako posameznik vedno več energije posveti lastni karieri ter osebni izpolnitvi.

Na drugem mestu so ***ekonomski razlogi***. Med njimi predvsem nezadostni in negotovi dohodki. Po prepričanju mladih so visoki stroški prvenstveno namenjeni oskrbi otrok. Pereče so tudi slabe možnosti reševanja stanovanjskega vprašanja.

Raziskave obenem izrazito potrjujejo ***normo preodgovornega starševstva***. Starši želijo otrokom posvetiti obilo pozornosti, ponuditi visoko kvaliteto življenja in ugodne ekonomske pogoje. Ustrezna vzgoja, pomoč otrokom v poklicni in življenjski promociji zahteva vedno več sredstev in naporov staršev. Predvsem pri ženskah je opaziti še vedno izredno močno ideologijo, da mora biti mati povsem samopožrtvovalna v odnosu do svojih otrok. Nekatere ženske čutijo močno obveznost do otrok, zato jim usklajevanje poklicnih in družinskih obveznosti povzroča čustveni stres.

Vedno bolj pereče so tudi ***težave pri usklajevanju poklicnega in družinskega življenja***. Težko je v vsakdanjem življenju usklajevati pomembnost požrtvovalnosti in kompetitivnost na delovnem mestu na eni strani in zahtevnosti starševstva na drugi strani. Spreminjajoč trg dela in negotovost vplivata tudi na zaskrbljenost mladih glede zmožnosti usklajevanja obojega – dela in družinskega življenja tudi v prihodnosti (ne samo finančno, temveč tudi časovno in glede »energije«), kajti sodobne generacije si postavljajo visoke standarde udobja in tudi odgovornosti.

Nezanemarljiva je tudi ***problematika varstva otrok***, dostopnost in stroški vrtcev. V zadnjem času je zelo izpostavljena potreba po dlje časa odprtih vrtcih. Posebej pa velja izpostaviti tudi problematiko nesorazmerja med cenami vrtca in prejemki oz. plačami staršev. Nizka rodnost je rezultat zavestnih odločitev za manjše število otrok, obenem pa tudi odlašanja z rojstvi pri mladih parih, kar ima za posledico, da se mnogo teh v prihodnosti načrtovanih rojstev nikoli ne zgodi.

Strokovnjaki govorijo o ***normi majhne družine***, ki naj bi bila primarni dejavnik rodnostnega obnašanja v Sloveniji (Černič Istenič 1994). Poleg tega se v razvitem svetu in tudi pri nas vse bolj uveljavlja življenjski stil brez otrok. V generacijah, rojenih od srede do poznih šestdesetih, je ta odstotek že okrog 20 % in še narašča (Ule 2002). Potek spreminjanja ravni rodnosti v Sloveniji sledi podobnim družbenim trendom kot potek spreminjanja rodnosti v

večini evropskih in drugih industrijsko razvitih državah. Upadanje rodnosti pod nivo preprostega obnavljanja prebivalstva pa ni rezultat ekonomskega stanja, ampak v prvi vrsti spremenjenega načina življenja ljudi: spremenjene organizacije življenja v družini, spremenjene družbene vloge ženske, spremenjenega odnosa do otrok in načrtovanja družine.

Raziskave kažejo na splošno ***majhno motiviranost prebivalstva za rojevanje večjega števila otrok.***

Zakaj je norma majhne družine tako močno razširjena? Na življenje sodobnih ljudi še posebej močno vpliva princip, po katerem glavni kriteriji delitve dobrin temeljijo na poklicnem statusu posameznika in njegovi uspešnosti. Vrednotenju produkcijskih odnosov kot prioriternih družbenih odnosov se tesno prilega razumevanje družbene organizacije reprodukcije kot izključno zasebne zadeve. ***Na odločitev za rojstvo otroka se gleda kot na izrazito zasebno, intimno zadevo posameznika ali dvojice,*** enako velja tudi za skrb za otrok in njegovo gmotno vzdrževanje. Takšno razumevanje družbene organizacije reprodukcije je danes široko razširjeno v obliki doktrine »odgovornega starševstva«. Ta narekuje, ***naj ima vsakdo samo toliko otrok, za kolikor je sposoben dostojno in v nekih mejah kvalitete življenja poskrbeti, ne da si ob tem sam bistveno znižuje nivo lastne blaginje.***

Uresničitev teh zahtev je mogoča le takrat, ko ima mladi par za to izpolnjene ustrezne pogoje: ekonomsko samostojnost, rešeno stanovanjsko vprašanje, socialno zrelost. Iz omenjenega izhaja, da imajo ljudje otroke izključno zase, za svoje lastno veselje. Pri odločanju zanje se ravna v skladu z danimi materialnimi možnostmi ter po čisto osebnih, intimnih in interesnih potrebah, ki so predvsem čustvene in socialne narave. Družina, ki ustreza posamezniku, zadovoljuje njegove potrebe in interese ter bistveno ne znižuje njegove blaginje, je tako majhna družina. K temu se pridružuje občutje, da je posameznik z izpolnitvijo svoje osebne norme velikosti družine izpolnil tudi svojo dolžnost do drugih, do družbe. Majhna družina lahko zadosti potrebam in zmožnostim posameznika, toda to nikakor ne drži za družbo kot celoto. Interes širše družbe (naroda, države) je namreč njena ohranitev in nemoteno funkcioniranje. To dvoje se lahko zagotavlja le z ustreznim, ustaljenim obnavljanjem prebivalstva, ki vodi do uravnotežene starostne strukture prebivalstva. Če torej drži, da je družinska norma pomemben dejavnik rodnostnega obnašanja našega prebivalstva, potem je ***rešitev problema neustrezne rasti prebivalstva v spremenjenih, višjih družinskih normah in z njimi povezanih vrednotah.*** Dejstvo je, da se število otrok zmanjšuje v razvitih družbah z visokim življenjskim standardom, zato ekonomski razlogi niso relevantni za upad rojstev.

Ključno je spodbujanje oblikovanja družinskega življenjskega stila in temeljne lestvice vrednot v prid družine.

1.4 SOCIALNA POLITIKA

V Ustavi Republike Slovenije je v 53. členu med drugim zapisano tudi, da država varuje družino, materinstvo, očetovstvo, otroke in mladino ter ustvarja za to varstvo potrebne razmere. Socialna varnost mora temeljiti na statusu državljanstva in še dodatno na zaposlitvenem statusu. V njem pa bi se morali upoštevati tudi pluralnost družinskih oblik ljudi in njihovih potreb ter svoboda izbire med različnimi možnostmi. S pojmom družinske politike označujemo celoto socialnih, ekonomskih, pravnih, pedagoških, zdravstvenih, fiskalnih in drugih ukrepov, ki jih določen političnoadministrativni sistem izvaja, da bi posredno ali neposredno vplival na življenjske pogoje družin oziroma njenih članov, njihov nastanek in razvoj. Ker je Slovenija socialna država, uvaja nove smernice in strategije za boljšo kvaliteto življenja in dvig rodnosti v Sloveniji.

1.5 NAMEN IN TEMELJNE SMERNICE STRATEGIJE ZA DVIG RODNOSTI V RS

Namen strategije

Ukrepi rodnostnih norm in vrednot naj bi bili usmerjeni v obstoječe družbene institucije. Med njimi predvsem usklajevanje starševske in poklicne vloge. Treba je odpraviti miselnost, po kateri je družina sposobna povsem sama poskrbeti zase. Družina je prva institucija, ki se ukvarja s kompleksnostjo in tveganji obnavljanja celotnega prebivalstva. Vendar tega bremena ni sposobna v celoti nositi sama. Vlada Republike Slovenije je oblikovala ***temeljne smernice, na podlagi katerih je oblikovala 5 temeljnih ciljev ter konkretne ukrepe za zvišanje rodnosti v RS***. Ukrepi družinske politike dvojno vplivajo na rodnost. Kratkoročno pomagajo tistim staršem, ki želijo še enega otroka, a ocenjujejo, da si ga ne morejo privoščiti. Dolgoročno pa spreminjajo rodnostne norme in vrednote, s tem ko pri ljudeh ustvarjajo občutek varnosti in zavest, da so otroci zaklad in vrednota celotne družbe in niso samo individualno zaželeni (<http://www.mdds.gov.si/>).

Temeljna smernica 1: Življenje je vrednota

Življenje je od trenutka spočetja do naravne smrti vrednota. Vrednota je vsako življenje, tudi tisto, za katero se zdi, da ne odgovarja standardom, kriterijem in normam, postavljenim s strani moderne družbe. Treba je zaščititi tudi življenja najšibkejših, še posebej tistih, ki se sami ne morejo braniti (<http://www.mddsz.gov.si/>).

Temeljna smernica 2: Družina je naše upanje

Trdne in trajne družine so tiste, ki predstavljajo upanje za preživetje naroda, saj se odločajo za večje število otrok. Vendar za celotno družbo predstavljajo vrednoto tudi osebe in pari, ki si želijo, vendar ne morejo imeti otrok. S svojo pozitivno naravnostjo do življenja zmorejo na svoj način bogatiti skupnost (<http://www.mddsz.gov.si/>).

Temeljna smernica 3: Otroci so naša prihodnost

Otroci so vrednota celotne družbe, zato smo vsi, vsak s svojim dejanjem odgovorni za vzgojo, izobraževanje in oblikovanje prihodnjih generacij (<http://www.mddsz.gov.si/>).

1.6 TEMELJNI CILJI STRATEGIJE ZA DVIG RODNOSTI V RS

V nadaljevanju je predstavljenih pet temeljnih ciljev strategije za dvig rodnosti v RS, ki jih bo s številnimi ukrepi zasledovala vlada Republike Slovenije v naslednjih letih. Izboljšanje razmer za mlade družine in družine z več otroki	Država naj bi spodbujala večje število otrok. Družinam je potrebna podpora pri pokrivanju stroškov reprodukcije. Ta potreba je še zlasti izrazita pri mladih družinah. Otroci so tudi investicija, in to dolgoročna. Če pri tem lahko računajo le nase, na svoje omejene vire, se gotovo ne bodo odločili za večje število otrok.
Vzpostavitev sistema za lažje usklajevanje družinskega in poklicnega življenja	Posameznik mora svojo pozornost in čas posvetiti ne samo družini, ampak tudi drugim družbenim skupinam. Pri tem je najzahtevnejše prav posvečanje časa in pozornosti sami zaposlitvi, delavnemu mestu, ki mnogokrat zahteva od posameznika več kot le osemurni delavnik. Pri usklajevanju vseh obveznosti trpi družinsko življenje.
Zmanjšanje umrljivosti in števila splavov	V Sloveniji je vse več smrti mladih zaradi nesreč in samomorov. Veliko pa je še vedno dovoljenih splavov. Vlada se želi približati državljanom v stiski.
Povečanje preventive in zdravja otrok, mladine in staršev	Treba je spodbujati zdrav način življenja med odraslimi, še posebej pa je treba otroke in mladino opozarjati na škodljive vplive nekaterih vedenjskih vzorcev in razvad.
Vračanje družbe k osnovnim vrednotam: življenje, družina, otroci	Potrebna je jasna in dejavna podpora osnovnim vrednotam: veselje do življenja in varovanje življenja, veličina družine kot osnovne celice družbe ter neprecenljivo bogastvo, ki ga za

	posameznika in celotno družbo predstavljajo otroci.
--	---

1.7 UKREPI STRATEGIJE ZA DVIG RODNOSTI V RS

Zato da bo država dosegla prej omenjene cilje, načrtuje naslednje ukrepe:

1.7.1 Ukrepi za izboljšanje razmer za mlade družine in družine z več otroki

KDAJ SE ODLOČIMO ZA OTROKA	– uvedba premij za zgodnejše odločanje za otroka (dodatek k nadomestilu za starševski dopust za mamice, mlajše od 24 let in dodatek za mamice, mlajše od 26 let; dodatek k nadomestilu za starševski dopust za starše, ki imajo naslednjega otroka prej kot v dveh letih in pol po rojstvu prejšnjega)
VRTCI	– zmanjševanje plačila za vrtec – reforma sistema financiranja vrtcev – zagotavljanje ustreznega vzgojno-varstvenega dodatka za otroke, ki niso vključeni v vrtec – postopno zniževanje cen programov – vzpodbujanje delodajalcev za odpiranje internih vrtcev – vzpodbujanje medgeneracijskega sodelovanja (vzpostavitev družinskih servisov – varovanje otrok)
ŠOLA	– znižati stroške učbenikov in šolskih potrebščin – uvesti enotno subvencioniranje šolske prehrane – zagotoviti subvencioniranje šole v naravi

	– zmanjšati stroške prevoza v šolo – izenačiti regionalne pogoje za stroške šolanja otrok
STANOVANJA	– zagotovitev trga zemljišč in stanovanj – progresivna odvisnost državne premije od števila otrok (nacionalna stanovanjska varčevalna shema, odvisna od otrok) – uvedba prvega družinskega stanovanja za določen čas – zagotovitev zamenjave stanovanj – pospešitev reševanja vlog za zazidljivost
POSEBNE PRAVICE IN OLAJŠAVE	– zagotovitev boljše izrabe kapacitet v mreži varnih hiš in materinskih domov – višina prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje zaposlene matere (ali očeta, če je edini hranitelj družine) z majhnimi otroki naj bo progresivno odvisna od števila otrok, ki jih vzdržuje – pravice iz pokojninskega zavarovanja, pogojene s številom otrok – olajšave pri individualnem dodatnem pokojninskem zavarovanju – najmanj ohranitev veljavnih olajšav za vzdrževane otroke – uvedba skupne dohodninske napovedi – uvedba davka na nepremičnine in premoženje (nujni življenjski prostor oziroma vsaj življenjski prostor otrok bo v celoti izvzet iz obdavčitve)

Država namerava v naslednjih letih čimbolj zmanjšati cene vrtcev, zavzemala se bo za odprtje vrtcev v podjetjih in zasebnih vrtcev, pomagala pa bo tudi pri sofinanciranju učbenikov, hrane, prevoza v šolah, hkrati pa bo Ministrstvo za šolstvo in šport zagotovilo financiranje šole v naravi. Uvedla naj bi se tudi poceni najemniška stanovanja za mlade družine, padati bodo začele cene stanovanj, omogočena pa bo tudi menjava stanovanj med starejšimi brez družin v prevelikih stanovanjih ter mladimi družinami z otroki. Mladim družinam in družinam z večjim številom otrok bodo pripadale posebne pravice in olajšave, kot na primer olajšave pri plačevanju individualnega dodatnega pokojninskega zavarovanja, otroški dodatek naj bi bil univerzalen, življenjski prostor socialno šibkih pa naj bi bil v celoti izvzet iz obdavčitve.

1.7.2 Ukrepi za vzpostavitev sistema za lažje usklajevanje družinskega in poklicnega življenja

ZAPOSLOITEV	– vzpodbude delodajalcem, ki za polni delovni čas zaposlujejo matere/očete po preteku starševskega dopusta – vzpodbude delodajalcem za zaposlovanje staršev s skrajšanim delovnim časom – projekti za vzpodbujanje staršem naklonjenih podjetij
VRTEC	– prilagoditve programov vrtcev glede na potrebe okolja
STEREOTIPI	– odpravljanje stereotipov o delitvi dela v gospodinjstvu

Država bo delodajalce finančno spodbujala k naklonjenosti mladim mamici, da bodo po porodniški še vedno ostale na istem delovnem mestu, čeprav za krajši delovni čas, obenem pa bo poskrbljeno za večje število vrtcev v bližini delovnega mesta staršev in enakomerno porazdelitev del v gospodinjstvu.

1.7.3 Ukrepi za zmanjšanje umrljivosti in števila splavov

SAMOMORI	– nacionalni program za preprečevanje samomorov
NOSEČNOST	– vzpodbujanje humanega in pozitivnega odnosa ginekologov do nosečnic in še nerojenega življenja – vzpostavitev učinkovitega sistema pomoči nosečnicam in mladim materam v stiski, ko razmišljajo o prekinitvi nosečnosti – plačilo splava
REJNIŠTVO, POSVOJITVE	– vzpodbujanje posvojitvev in rejništva

Pristojni organ poskrbi za osveščanje ginekologov o pozitivni naravnosti do nosečnic. Če nosečnica izrazi željo po umetni oploditvi, jo mora ginekolog napotiti k ustreznim strokovnim delavcem na posvet, da jo ti seznani z oblikami pomoči in namestitve otroka v primeru, da ga ne želi obdržati. Vzpodbujali bodo hitrejša in večja možnost za posvojitev in rejništvo.

1.7.4 Ukrepi za povečanje preventive in zdravja otrok, mladine in staršev

PREVENTIVA IN ZDRAVSTVO	– pripraviti preventivne programe za otroke in mladostnike – – izboljšati raven zdravstvenega varstva nosečnice in še nerojenega otroka – zagotoviti ustrezno strokovno pomoč pri preventivi in zdravljenju neplodnosti – vzpostaviti pozitiven odnos zdravstvenega osebja do nosečih žensk
--------------------------------	--

Veliko se bo prizadevalo za izboljšave pri preventivi zdravega načina življenja žensk in sistemu, prek katerega bo dostopna hitra in strokovna pomoč vsem parom, ki želijo imeti otroka, pa ga ne morejo. Treba pa je zagotoviti strokovno pomoč mladim mamam s poporodno depresijo.

1.7.5 Ukrepi za vračanje družbe k osnovnim vrednotam: življenje, družina, otroci

DRUŽBA	– seznanjanje javnosti z ukrepi Vlade RS za spodbujanje rojstev – spodbujanje družinam prijazne družbe – vzpodbujanje nesenacionalističnega poročanja medijev (realnejše poročanje medijev)
VREDNOTE	– organiziranje kampanje za promocijo vrednot: življenje, družina, otroci
ŠOLA	– uvajanje predmeta, ki bo obravnaval etične norme in splošne civilizacijske vrednote – uvajanje predmeta z demografskimi temami

Država se zaveda, da smo ljudje premalo seznanjeni z demografskimi problemi v Republiki Sloveniji, zato bo vzpodbujala vse dejavnosti in projekte, ki širijo zavest o problemu, hkrati pa bo v šole vnesla predmet, ki bo seznanjal mladino o globalnih problemih in razvojnih trendih, o razvoju in kulturi, soodvisnosti in osebni odgovornosti za druge ljudi, o spoštovanju življenja od spočetja do smrti, o etičnih in moralnih imperativih, medgeneracijski solidarnosti, vzgoji za družino, o dinamiki medosebnih odnosov, spoštovanju do drugih in drugačnih ipd.

1.8 ŠTUDENTSKE DRUŽINE

Študentske družine so »segment« študentov, ki imajo v času študija otroke oziroma družino.

Družinske prejemke opredeljuje Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. S tem zakonom se ureja zavarovanje za starševsko varstvo in pravice, ki iz tega izhajajo, družinske prejemke, pogoje in postopek za uveljavljanje posameznih pravic ter druga vprašanja glede izvajanja tega zakona.

1.8.1 Pravice v zvezi s študijem

– Zakon o visokem šolstvu (ZVis) – 70. člen, ki ureja dodatno študijsko leto:

»Študentke matere, ki v času študija rodijo, imajo pravico do podaljšanja študentskega statusa za eno leto za vsakega živo rojenega otroka (ZVis. 70. člen).«

V praksi to pomeni, da lahko mamica študentka ali dvakrat ponavlja letnik ali podaljša absolventski staž, saj zakon ne določa, kdaj mora mamica izkoristiti pravico do dodatnega študijskega leta.

– Statut Univerze v Ljubljani – 240. člen, ki govori o mirovanju statusa študenta:

»Študentu miruje status študenta v času materinstva, očetovstva ali bolniške odsotnosti, daljše od enega leta.«

1.8.2 Republiška oziroma državna štipendija

Dodeljevanje republiških štipendij v študijskem letu 2007/2008 še določa Pravilnik o štipendiranju.

Členi zakona o štipendiranju, ki se nanašajo na študentske družine, so:

11. člen, ki pravi, da: »Če je kandidat sklenil zakonsko zvezo ... ali postane roditelj ter skrbi za otroka, se kot družinski člani upoštevajo zakonec oziroma oseba, s katero kandidat živi v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo ...«

To pomeni, da ti v vlogi za štipendijo ni treba navajati dohodkov tvojih staršev, ampak samo tvoje, otrokove in partnerjeve (če ga imaš).

36. člen, ki študentu staršu omogoča, da vlogo za štipendijo vloži tudi kadarkoli med letom, vendar v roku 30 dni od otrokovega rojstva, saj gre v tem primeru (rojstvo otroka) za povečanje števila družinskih članov, kar predstavlja enega od možnih razlogov za vložitev vloge za štipendijo zunaj razpisanega roka, če so zaradi tega izpolnjeni materialni pogoji. Vlogi je v tem primeru treba priložiti otrokov rojstni list.

42. člen, ki pravi, da »štipendija za tekoče študijsko leto miruje in se ne izplačuje, če štipendist ni izdelal letnika, in mu je dovoljen ponovni vpis v isti letnik, razen če letnika ni izdelal iz opravičljivih razlogov ali materinstva«.

Na tem mestu velja opozoriti, da ponovni vpis zaradi materinstva, ki ga omenja 42. člen Pravilnika o štipendiranju, ni isto kot dodatno študijsko leto, ki ga zagotavlja Zakon o visokem šolstvu. Pravilnik materinstvo (porod) smatra kot zdravstveno opravičljiv razlog, da nismo izdelali letnika, zato nam ob morebitnem (takojšnjem!!) ponavljanju letnika štipendija pripada. Te pravice ne morete uveljavljati kdaj pozneje, sploh pa ne ob podaljšanju absolventa, saj »... se v času absolventskega statusa štipendija lahko izplačuje samo eno leto«.

Zakon o štipendiranju stopi v veljavo 1. septembra 2008. Odtlej bodo državne štipendije (prej republiške) urejali pristojni Centri za socialno delo.

Členi zakona, ki se nanašajo na študentske družine, so:

19. člen, ki pravi, da: »Če je vlagatelj sklenil zakonsko zvezo ... ali postane roditelj ter skrbi za otroka, se kot družinski člani upoštevajo zakonec oziroma oseba, s katero kandidat živi v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo ...«

To pomeni, da ti v vlogi za štipendijo ni treba navajati dohodkov tvojih staršev, ampak samo tvoje, otrokove in partnerjeve (če ga imaš).

48. člen, ki pravi, da: »Štipendijsko razmerje pri državni štipendiji ali Zoisovi štipendiji miruje, štipendija za tekoče šolsko oziroma študijsko leto pa se ne izplačuje štipendistu, ki ni

izdelal letnika, dovoljen pa mu je ponovni vpis v isti letnik, razen če letnika ni izdelal zaradi dokaznih zdravstvenih razlogov ali zaradi starševstva.«

1.8.3 Preživnina

Da kot študent roditelj na pristojnem Centru za socialno delo lahko zaprosiš za družinske prejemke in denarno socialno pomoč, si moraš najprej urediti status, s katerim dokazuješ, da te preživljajo tvoji starši (če si mlajši/-a od 26 let in če te tvoj partner ni sposoben preživljati) in da svojega otroka preživljate vi (oče/mati), če niste prijavljeni kot dvostarševska družina.

Preživninska obveznost izhaja iz starševske pravice, ki zagotavlja otroku, da ga starši preživljajo do njegovega 18. leta starosti, če pa se redno šola, ga morajo starši preživljati do 26. leta.

Po zakonu so najprej starši tisti, ki so dolžni preživljati otroka, šele če mu oni ne morejo zagotoviti dovolj sredstev za preživljanje, je otrok upravičen do pomoči države.

Dogovor o preživnini zase (če si starejši od 18. let ter mlajši od 26. let) lahko skleneš skupaj s starši pri notarju, seveda pod pogojem, da ste glede zneska preživnine sporazumni. V primeru, da se glede zneska preživnine ne morete sporazumeti in nastane spor, moraš na pristojnem okrožnem sodišču vložiti tožbo za preživnino.

Da bi z otrokovim očetom uredila preživnino za otroka, pa morata na pristojno Okrožno sodišče oddati vlogo o sporazumnem preživljanju mladoletnih otrok.

1.8.4 Pomoč ob rojstvu otroka

Pomoč ob rojstvu otroka je enkratni denarni prejemek, namenjen nakupu opreme za novorojenčka. Namesto denarja je mogoče v enaki vrednosti izbrati opremo za novorojenčka v obliki zavitka. Pravico ima vsak otrok, katerega mati ali oče ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Pravico uveljavlja mati ali oče na Centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen po materinem stalnem prebivališču. Če mati nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, pravico lahko uveljavlja oče na Centru za socialno delo, ki je pristojen po očetovem stalnem prebivališču.

Za pridobitev pomoči ob rojstvu otroka potrebuješ potrdilo ginekologa o predvidenem datumu poroda, fotokopije osebnega dokumenta, davčne številke, EMŠO in bančne kartice.

Pravico uveljavlja eden od staršev najpozneje 60 dni po rojstvu otroka. Po tem roku pravice ni več mogoče uveljavljati.

1.8.5 Otroški dodatek

Ta dodatek predstavlja dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka, kadar dohodek na družinskega člana ne presega 99 % povprečne plače v Republiki Sloveniji v preteklem koledarskem letu, če se otroški dodatek uveljavlja v mesecu januarju, februarju ali marcu.

Osnovni pogoji za pridobitev pravice do otroškega dodatka je državljanstvo Republike Slovenije (ali izpolnjevanje pogoja vzajemnosti), kar v praksi pomeni, da je to ena najuniverzalnejših pravic pri nas v stilu »en otrok, en dodatek«.

Z izpolnjenim obrazcem za otroški dodatek, ki ga lahko kupiš v vsaki papirnici ali ga najdeš na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve ali na portalu e-uprave (za izpolnjevanje in oddajo vloge potrebujete digitalno potrdilo), greš na Center za socialno delo v občini stalnega prebivališča otroka. Vendar ne odlašaj. Če pravico uveljavljaš v roku 90 dni po rojstvu otroka, boš otroški dodatek prejemal od otrokovega rojstva, če boš ta rok zamudil, se ti bo pravica priznala s prvim dnem naslednjega meseca po vložitvi zahtevka.

In ne pozabi, da je treba vlogo vsako leto »obnoviti« – vložiti je treba novo vlogo za priznanje pravice do otroškega dodatka, in sicer v mesecu, v katerem se izteče pravica do otroškega dodatka.

Odločbo je treba dobro prebrati – iz nje je razvidno, koliko časa traja pravica do otroškega dodatka, kdaj preneha, kolikšna je višina dodatka in ali je treba v času prejemanja otroškega dodatka posredovati kakšna dokazila (npr. potrdilo o šolanju).

1.8.6 Starševski dodatek

Starševski dodatek je denarna pomoč staršem, kadar po rojstvu otroka ti niso upravičeni do starševskega nadomestila (povedano preprosto: zaposleni starši imajo porodniški dopust in

prejemajo porodniško nadomestilo plače; nezaposleni, torej tudi študenti, so upravičeni do starševskega dodatka).

Dodatek v letu 2008 znaša 181,46 EUR mesečno. Izplačuje se 12 mesecev od dneva otrokovega rojstva. Pravico mati lahko uveljavlja 30 dni pred predvidenim datumom poroda, najpozneje pa 30 dni po porodu (sicer za tisti mesec izgubi pravico do nadomestila).

Izplačevanje se začne, ko na CSD pošljete otrokov rojstni list. Vse ostale priloge sovpadajo s tistimi, ki ste jih vložili za pridobitev opreme za novorojenca. Na CSD povprašajte, ali je treba ta dokazila prinesiti znova ali lahko uporabijo že prej pridobljena.

1.8.7 Dodatek za nego otroka, ki potrebuje posebno nego in varstvo

Ta pomoč je namenjena kritju povečanih življenjskih stroškov, ki jih ima družina zaradi varstva in nege otroka, ki je hudo bolan, telesno prizadet, ali z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Za dodatek (in dodatne informacije) zaprosiš na Centru za socialno delo v kraju stalnega prebivališča.

1.8.8 Denarna socialna pomoč

Do denarne socialne pomoči so upravičene osebe, ki zase in za svoje družinske člane ne morejo zagotoviti sredstev v višini minimalnega dohodka iz razlogov, na katere ne morejo vplivati. Med takšne razloge spada materinstvo v času rednega študija.

Ker so študente v času študija do določene starosti dolžni skladno z zakonom preživljati starši, si moraš najprej urediti preživnino, ki jo plačujejo vaši starši, šele nato lahko zaprosiš za denarno socialno pomoč.

Višina denarne socialne pomoči se določi kot razlika med seštevkom minimalnih dohodkov, ki po tem zakonu pripadajo posameznim družinskim članom, in seštevkom lastnih dohodkov, ki se ugotovijo, kot to določa zakon.

Minimalni dohodek za posameznega člana se v razmerju do osnovnega zneska določi po naslednjih merilih:

- prva odrasla oseba v družini 1
- vsak naslednji družinski član 0,7
- otrok do 18 let, a se redno šola 0,3

Višina minimalnega dohodka za enostarševsko družino se poveča za 30 odstotkov osnovnega zneska minimalnega dohodka. V lastni dohodek se štejejo: dediščina, darila, dohodki, prejemki, ki so vir dohodnine, ter vsi drugi dohodki in prejemki, čeprav niso obdavčljivi, in sicer v obdobju treh mesecev pred mesecem vložitve vloge, tudi preživnina.

Na Centru za socialno delo v občini stalnega prebivališča ali na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve dobite obrazec za dodelitev denarne socialne pomoči, ki ga je treba izpolniti, priložiti vsa potrebna dokazila in vročiti pristojnemu Centru za socialno delo do 20. dne v mesecu.

1.8.9 Vrtec

Na podlagi 32. člena Zakona o vrtcih: »Starši, ki prejemajo denarno socialno pomoč po predpisih o socialnem varstvu, so plačila oproščeni.«

V papirnici kupite obrazec za znižano plačilo vrtca, ga izpolnite, priložite vsa potrebna dokazila ter fotokopijo odločbe za denarno socialno pomoč in vse skupaj odnesete na občino, na oddelek za socialno varstvo.

Za tiste, ki ne prejemate denarne socialne pomoči, pa od 1. septembra 2008 naprej velja naslednja določba 32. člena Zakona o vrtcih: »Če je v vrtec vključen več kakor en otrok iz družine, starši za starejšega otroka plačujejo za en razred nižjo ceno, za mlajše pa so plačila oproščeni. Za otroka, vključenega v program vrtca, ki je dopolnil starost treh let, starši plačajo 50 % plačila, ki jim je v skladu z zakonom določeno kot plačilo staršev za vrtec.«

1.8.10 Leto pokojninske dobe

Po zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju je država dolžna plačevati prispevek za obvezno pokojninsko zavarovanje od zneska minimalne plače za enega od staršev, ki skrbi za novorojenega otroka v prvem letu njegovega življenja, če:

- ta roditelj ni obvezno pokojninsko zavarovan po drugi pravni osnovi,
- ima stalno prebivališče v Sloveniji,
- je otrok državljan Slovenije.

Trenutno Republika Slovenija plačuje prispevke samodejno vsem, ki so upravičeni do starševskega dodatka (vsem materam, ki so državljanke Slovenije in imajo stalno prebivališče v Republiki Sloveniji in nimajo pravice do denarnega nadomestila za čas porodniškega dopusta ali drugega nadomestila plače, na podlagi pisnega dogovora z materjo pa tudi očetom po 105 dneh, če izpolnjujejo iste pogoje kot mati).

KAKO DO TE PRAVICE?

Prošnjo za uveljavitev te pravice se odda na območni enoti Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje na obrazcu Zahteva za ugotovitev pokojninske dobe, ki ga dobite na Zavodu. Obrazcu je treba priložiti potrdilo upravne enote o otrokovih rojstnih podatkih (vključno z njegovo EMŠO ter podatkih o starših), potrdilo o otrokovem državljanstvu in otrokovem stalnem prebivališču v Republiki Sloveniji v prvem letu njegove starosti. Upravna enota potrdila izda na že pripravljenih obrazcih. Na Zavod je treba prinesiti tudi delovno knjižico, kamor vam vpišejo zavarovalno dobo.

1.8.11 Bivanje v študentskem domu

Na podlagi pravilnika o subvencioniranju bivanja študentov imajo študenti z otroki nekaj ugodnosti pri sprejemu in bivanju v študentskem domu:

- pri obravnavi prošnje za sprejem v ŠD se ne upošteva materialni položaj staršev prosilca/-ke;
- pri sprejemu v ŠD se študentki materi ali študentu očetu, ki bo imel/-a med študijem otroka pri sebi, k skupnemu številu točk prišteje še 100 točk;
- ne glede na rok za oddajo prošenj za sprejem v ŠD lahko za sprejem v ŠD zaprosi študentska družina, če je bil otrok rojen po tem roku;
- študentske družine so nastanjene v apartmajih, katerih število je omejeno. Družinam sta za zdaj namenjena dva bloka v študentskem naselju v Rožni dolini;

– v skladu z dodatnim študijskim letom ima študentka mati pravico do podaljšanja bivanja v ŠD zaradi materinstva (eno leto ne glede na število otrok).

Študentska družina lahko zaprosi tudi za bivanje pri zasebniku s subvencijo. Za pridobitev pravice do subvencije je postopek enak kot postopek za pridobitev pravice do bivanja v študentskih domovih. Subvencija se dodeli za največ 10 mesecev v študijskem letu (od podpisa pogodbe do 31. julija). Zasebnika, pri katerem bo družina bivala, si mora družina poiskati sama.

1.8.12 Subvencionirana prehrana

Vsaka študentska družina je upravičena do nakupa (10) dodatnih bonov za študentsko prehrano na mesec za vsakega otroka. Če ima družina 2 otroka, je torej upravičena do nakupa 20 dodatnih bonov itn.

1.8.13 Slovenska Karitas

Na Slovenski Karitas skrbijo tudi za študentske družine. Ponujajo pogovor in svetovanje, mesečni paket osnovnih živil in otroške hrane, oblačila za otroka in starše, paket za novorojenčka ...

2 RAZISKAVA

2.1 PROBLEM

Ker sem zanosila v tretjem letniku fakultete, sem se začela spraševati, katere pravice mi pripadajo kot mamici študentki. Kar nekaj časa sem potrebovala, da sem izvedela, kje so te pravice zapisane in kako pridem do njih. Na lastni koži sem torej spoznala, kako slabo je poskrbljeno za študentske družine in mlade družine nasploh. Če se prvič podajaš v svet Centrov za socialno delo, ne moreš vedeti, katere pravice ti pripadajo, saj marsikdo nima računalnika oziroma medmrežja ali pa se nanj ne spozna, da bi se o pravicah pozanimal. Sami od sebe pa konkretno na našem Centru za socialno delo ne povedo ničesar. Pošiljajo te od vrat do vrat, večinoma z odgovorom, da to ni njihovo delo, saj se oni ukvarjajo samo z denarno socialno pomočjo.

Zato sem se odločila v svoji diplomski nalogi predstaviti, katere pravice vam kot študentu pripadajo ob rojstvu otroka in kako se je včasih treba znajti, saj vam po zakonu določene pravice že pripadajo, vendar so samo na papirju. Ugotavljala pa sem tudi, kako zelo je pomembna socialna mreža, ki ti lahko pomaga z nasveti.

Od države dobiš nekaj denarja, kar zadostuje za plenice in mogoče najnujnejše položnice, če živiš v svojem stanovanju. Stanovanje je v tem času velik problem, če nimaš sreče, da živiš pri svojih starših. V Ljubljani ti kot študentu sicer pripada nekaj kvadratov stanovanja, vendar pa s tem izgubiš vso socialno mrežo, ki bi ti lahko priskočila na pomoč, ko jo potrebuješ.

Kje so potem še vsa hrana, obleka, stroški vzdrževanja otroka. Seveda lahko služiš denar tudi sam, a če kot študent zaslužiš več kot 3000 evrov letno, se pripravi na visoko »denarno kazen«, saj boš sredi leta moral plačati kar nekaj dohodnine, ker med letom državi ne plačuješ dovolj prispevkov.

Zato se sprašujem, kako lahko študentska družina finančno preživi? Moj mož, takrat še fant, je k sreči zaposlen, vendar njegovi prihodki niso visoki, pa vendar nam gre kar dobro, seveda s pomočjo najinih staršev in včasih starih staršev, ki v najtežjih trenutkih priskočijo na pomoč z varstvom in denarnim prispevkom.

RAZISKOVALNA VPRAŠANJA:

- Kako lahko študentska družina preživi?
- Katere pravice so na voljo študentskim družinam?
- Kako so te pravice dostopne?

2.2 METODOLOGIJA

2.2.1 VRSTA RAZISKAVE

Raziskava je kvalitativna študija primera. Študija primera je celovit opis posameznega primera in njegova analiza, to je opis značilnosti primera in dogajanje in opis procesa odkrivanja teh značilnosti, to je procesa raziskovanja samega (Mesec 1998). Usmerila sem se na svojo družino. Proučevanje posameznega primera imenujemo idiografski pristop, kar pomeni lasten, svojski, poseben. Pri idiografskem pristopu skušamo razumeti delovanje, probleme in pojave konkretnega sistema iz njega samega in njegovih interakcij z okoljem ali kontekstom. Na osnovi analize svojih dnevniških zapisov, pripovedi drugih in svojih dokumentov sem izdelala poskusno teorijo o doživljanju študentskih pravic, ki mi jih je po zakonu dolžna zagotavljati država oziroma o doživljanju Centra za socialno delo.

2.2.2 SPREMENLJIVKE

Oprla sem se predvsem na spremenljivke, kot so:

- viri preživetja
- dohodek
- stanovanje
- socialna mreža
- dokumenti
- strategije iskanja in uveljavljanja pravic
- službe
- pravice
- informacije
- strategije iskanja informacij

– osebne izkušnje in doživljanje

2.2.3 POPULACIJA

Populacijo raziskave predstavljata moja družina in socialna mreža moje družine (mami, ati, teta, prijatelji ...). Vzorec je družina, ki jo sestavljajo starši z enim otrokom. Mama je študentka, v tretjem letniku Fakultete za socialno delo, oče je zaposlen kot natakcar. Raziskava se dotika tudi ostalih študentskih družin, ki se opirajo na pravice, ki jim pripadajo kot študentom z otrokom.

2.2.4 VIRI PODATKOV

Osnovni vir podatkov, ki sem ga v nalogi uporabila, je bil moj dnevniški zapis. Zapisovala sem misli, pogovore s socialnimi delavkami na Centru za socialno delo in pa svoje opazke glede dela socialnih delavk in pravic, ki mi pripadajo.

Poleg svojih zapisov sem kot vir podatkov uporabila tudi vso dokumentacijo, pridobljeno v času od 01. 07. 2006–01. 10. 2006, pripovedi drugih (Aleš, starši) in pa medmrežne vire. Vključena so tudi moja lastna opažanja in opisi.

2.2.5 POSTOPEK ANALIZE

Vsa gradiva sem obdelala po metodi kvalitativnega raziskovanja, ki je vključevala izbiro in izpis ključnih izjav in zapisov v dokumentih, temu pa je sledilo kodiranje, postavljanje pojmov.

2.3 REZULTATI

2.3.1 PRAVICE

– **pomoč ob rojstvu otroka** (Pomoč ob rojstvu otroka je enkratni denarni prejemek, namenjen nakupu opreme za novorojenčka. Namesto denarja je mogoče v enaki vrednosti izbrati opremo za novorojenčka v obliki zavitka. Pravico ima vsak otrok, katerega mati ali oče ima stalno prebivališče v Republiki Sloveniji. Pravico uveljavlja mati ali oče na Centru za socialno delo, ki je krajevno pristojen po materinem stalnem prebivališču. Če mati nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, pravico lahko uveljavlja oče na Centru za socialno delo, ki je pristojen po očetovem stalnem prebivališču.);

– **starševski dodatek** (Starševski dodatek je denarna pomoč staršem, kadar po rojstvu otroka niso upravičeni do starševskega nadomestila, ali povedano preprosto: zaposleni starši imajo porodniški dopust in prejemajo porodniško nadomestilo plače; nezaposleni, torej tudi študenti, so upravičeni do starševskega dodatka.);

– **otroški dodatek** (Ta dodatek predstavlja dopolnilni prejemek za preživljanje, vzgojo in izobraževanje otroka, kadar dohodek na družinskega člana ne presega 99 % povprečne plače v Republiki Sloveniji v preteklem koledarskem letu, če se otroški dodatek uveljavlja v mesecu januarju, februarju ali marcu. Osnovni pogoj za pridobitev pravice do otroškega dodatka je državljanstvo Republike Slovenije (ali izpolnjevanje pogoja vzajemnosti), kar v praksi pomeni, da je to ena najuniverzalnejših pravic pri nas v stilu »en otrok, en dodatek.«);

– **denarna socialna pomoč** (Do denarne socialne pomoči so upravičene osebe, ki zase in za svoje družinske člane ne morejo zagotoviti sredstev v višini minimalnega dohodka iz razlogov, na katere ne morejo vplivati. Med takšne razloge spada materinstvo v času rednega študija.

Ker so študente do določene starosti v času študija dolžni skladno z zakonom preživljati starši, si morate najprej urediti preživnino, ki jo plačujejo vaši starši, šele nato lahko zaprosite za denarno socialno pomoč.);

– **štipendija** (11. člen, ki pravi, da: »Če je kandidat sklenil zakonsko zvezo ... ali postane roditelj ter skrbi za otroka, se kot družinski člani upošteva zakonec oziroma oseba, s katero kandidat živi v življenjski skupnosti, ki je po zakonu, ki ureja zakonsko zvezo in družinska razmerja, v pravnih posledicah izenačena z zakonsko zvezo ...«).

INTERVJU S SOCIALNO DELAVKO NATALIJO SVETINA:

P: Prosila bi vas, da mi na kratko razložite, kaj mi kot mamici študentki pripada.

SD: Pripada vam pomoč ob rojstvu otroka, starševski dodatek (to je namesto porodniškega dopusta in vam pripada eno leto, skupaj se vam pri tem šteje tudi eno leto delovne dobe), otroški dodatek (višina je odvisna od prihodka na družinskega člana), nekaj vam podari tudi občina, v kateri živite (to je enkratni znesek), in pa državna štipendija. Kar pa se tiče denarne socialne pomoči pa je takole: »Cenzus za enostarševsko družino je 221,70 EUR. V to vsoto so vštet tudi preživnina, štipendija, otroški dodatek in lastnina, ki jo imate, tako da se ta cenzus kar hitro preseže.«

P: Hvala za pogovor in lep pozdrav.

INFORMACIJE

– Kaj mi kot nosečnici v naši državi pripada: starševski dodatek, pomoč ob rojstvu otroka, otroški dodatek. Ker se zveča število članov v družini, mi po vsej verjetnosti pripada tudi štipendija.

STRATEGIJE ISKANJA INFORMACIJ

– CSD ne da konkretnih informacij, zato sva začela zbirati informacije po drugih poteh.

– Citat: »Potrkala sem na prva vrata in vprašala, kje lahko potrdiva očetovstvo. Namesto tega sem dobila odgovor: »Vprašaj v sobi, kjer so informacije.« In ker jaz seveda ne bi bila jaz, ji odgovorim: »Bi vprašala, če bi bil kdo v sobi!« Opazno je bilo, da mi njen odgovor ni bil všeč, vendar je le odgovorila: »Potem poglej v sobo št. 3.« Vsa slabe volje sem odšla do sobe št. 3, ki pa je bila zasedena. Usedla sva se pred vrata sobe št. 3 in čakala kar 20 minut, ne da bi vedela, ali sva pred pravimi vrati ali ne. Po 20 minutah so se vrata odprla in k sreči sva naletela na prava, pa tudi socialna delavka je bila tu dosti prijaznejše od prejšnje, če odštejeva to, da je imela vmes pogovor, dolg približno 15 minut.«

PRIJATELJICA

- »Tako me je opozorila, naj podatke o tem, kaj mi pripada, iščem po medmrežju ali v katerih koli drugih virih, saj ko prideš na Center za socialno delo, ti ne povejo nič. Vedno čakajo, kaj boš vprašal in te nato napotijo na vrata, kjer opraviš samo tisto stvar, za katero si prosil.«

INTERNET

- uporabila sem medmrežno stran študentskih družin,
- poslala sem jim e-pošto s svojimi vprašanji in še isti dan dobila odgovore.

NAPOTEK MOJE TETE

- »Ko sva pismo oddala, smo se z mojo teto začeli pogovarjati, da bi porodniški dopust vzel moj fant ...«

PRVIČ NA CSD

- »Ko sva stopila v stavbo, ni bilo informativne pisarne, ker je bila zaklenjena. In kaj sem naredila. Potrkala sem na prva vrata in vprašala, kje lahko potrdiva očetovstvo. Namesto tega sem dobila odgovor: »Vprašaj v sobi, kjer so informacije.« Ko sva izpolnila vse obrazce, sva vidno utrujena stopila skozi vrata in se odločila, da bova s papirji in pravicami nadaljevala drugič.«

POSKUSNA TEORIJA

Pri raziskavi sem se opirala bolj na svoje izkušnje in pa izkušnje prijateljic. Veliko informacij se da izvedeti prek medmrežja, vendar je pa najpomembnejše to, da nekateri nimajo možnosti pogledati, katere pravice ti pripadajo, zato sem mnenja, da bi na CSD moral biti nekdo, ki bi te usmerjal in mu ne bi bilo težko svetovati. Najhujše je, da prideš na Center in doživiš tak odziv, kot sem ga doživela sama. Na koncu je rezultat tak: ne vrneš se več, če res ni zelo nujno. Moram reči, da na vsakem Centru najbrž ni tako, mogoče pa je tudi, da je socialna delavka imela slab dan in je druge dni boljše. V mojem primeru so mi najbolje svetovali moja socialna mreža – družina in prijatelji, zato sem vesela, da jih imam.

2.3.2 STRATEGIJE UVELJAVLJANJA PRAVIC

CENTER ZA SOCIALNO DELO

– Ko sem želela uveljavljati pravico do denarne socialne pomoči, sem naletela na tak odgovor: »Kaj želite?« Še ne da bi zaprla vrata, sem povedala, da sem rodila in da so mi rekli, da mi po vsej verjetnosti pripada tudi denarna socialna pomoč. Odgovor na to je bil: »Vam že vnaprej povem, da vam denarna pomoč ne pripada, ker je za to ponujenih le 78 evrov, vi pa imate verjetno otroške dodatke, stipendijo ... in morda dobite preživnino od otrokovega očeta? Tako, da ste teh 78 evrov že zdavnaj presegli.«

SODIŠČE

Ker so te kot študenta do 26. leta dolžni preživljati starši, moraš od njih izterjati preživnino. Ker naj bi bila mati samohranilka, tako od države iztržiš največ, sem morala fanta tožiti za preživnino za sina. Na sodišče sva poslala pismo, da se sporazumno strinjava glede zaupanja otrok, o stikih in plačevanju preživnine.

– Spraševala sva se, kaj zdaj, kako naj prekličeva pismo, ki sva ga pravkar oddala poštarju in je najbrž že na poti na Sodišče v Kranju. Odločila sva se, da se bomo drugi dan navsezgodaj odpravili v Kranj in ga preklicali. Nismo imeli sreče, saj je pismo že prišlo v

zgornje pisarne, od koder gre nato naprej v postopek. Že takoj sva ugotovila, da bo treba plačati vsaj nekaj sodne prakse.

– Sklep je bil umaknjen.

PROŠNJE

– Preden zaprosiš za pravice, ki ti pripadajo, moraš urediti sporazum z očetom o zaupanju otrok, stikih in plačevanju preživnine. Vse to ureja okrožno sodišče.

2.3.3 DOŽIVLJANJE SLUŽB IN OCENA NJIHOVEGA DELA

OSEBNE IZKUŠNJE

– »Bila sem šokirana, še bolj pa jezna, da me nekdo, ki me sploh ne pozna in nima pravice soditi ljudi, napade s polno mero očitkov in predsodkov.«

– »Bila sem srečna, da se mi ni treba več vračati na Center za socialno delo.«

– Z veliko sramu in ponižanja sva na koncu le dosegla svoje.

2.3.4 VIRI PREŽIVETJA

STARŠI

– Moji starši so nama pomagali pri stanovanjski stiski, saj sva v zgornjem nadstropju hiše uredila stanovanje, velikokrat pa pomagata tudi finančno.

– Fant je zaposlen in ima redni dohodek – ne veliko, nekaj pa vendar.

DOKUMENTI, KI DOKAZUJEJO PRAVICE

– pomoč ob rojstvu otroka (enkratni znesek): 58.510,00 SIT (približno 245 EUR)

- starševski dodatek (eno leto): 40.950,00 SIT (približno 170 EUR)
- otroški dodatek (eno leto): 18.880,00 SIT (približno 75 EUR)
- letni dohodek skupaj: 59.750 SIT (približno 245 EUR) + štipendija – toliko dobivaš tisto leto, ko se otrok rodi, plus štipendija, če ti pripada, odvisno od dohodka staršev ali fanta. Naslednje leto starševskega dodatka ni več.

STROŠKOVNIK NUJNIH IZDELKOV:

NEGA OTROKA (plenice, krpace, olja ...) 150 EUR

POLOŽNICE (elektrika, telefon, televizija, ogrevanje) 200 EUR

HRANA 200 EUR

S tem stroškovnikom sem hotela pokazati, da z lastnimi dohodki kot študentska družina ne preživiš. Moram pa poudariti tudi to, da v ta stroškovnik niso všteti ne obleka, avtomobil ... ampak samo res nujne, osnovne stvari.

2.4 REZULTATI Z RAZPRAVO IN CITATI

Iz študije primera je vsaj malo razvidno, da študentska družina finančno težko preživi z otrokom, če eden od staršev nima redne zaposlitve. Prvo leto otrokovega življenja že dobiš nekaj od države, vendar je otrok dolgoročna stvar in si ga dolžan preživljati kar nekaj let. Ko pogledaš finance v prvem letu, marsikdo pomisli, kaj se pa pritožujejo, vendar to leto rabiš mnogo novih stvari, oblačil, hrano in stanovanje, tako da denar kar izpuhti iz denarnice. Seveda je dobro, če imaš starše, ki vsaj občasno priskočijo na pomoč, še lažje pa je, če si lahko urediš stanovanje na domu staršev in ti tako ni treba plačevati najemnine.

»Najpomembnejša skupina v posameznikovem življenju je družina,« opisujeta Musek in Pečjak. Brez družinskega življenja človeška družba ne bi mogla obstajati, saj prav družina v prvi vrsti poskrbi za obstoj, varnost in vzgojo naslednje generacije. Varnost, sprejetost, navezanost in nadzor so glavne psihološke funkcije družine. Kvaliteto življenja družin opredeljujemo z materialnimi in nematerialnimi viri, do katerih imajo ti dostop, s stopnjo obvladovanja teh virov in odločanjem o njihovi razporeditvi. Pri ustvarjanju materialnih, socialnih in psihičnih virov in pri načinu njihove porabe ima odločilni pomen človekova lastna aktivnost v odnosu do drugih ljudi in skupaj z ljudmi. Kazalci kvalitete življenja ali pa

revščine so lahko objektivni ali subjektivni. Med objektivne uvrščamo na primer stanovanjske in delovne razmere, zaposlenost, delitev dela, dostop do izobraževalnih in zdravstvenih institucij ter drugih institucij in skupin, ki ponujajo pomoč. Med subjektivne pa uvrščamo ocene o stopnji zadovoljitve potreb, ki so bistvene za preživetje, zdravje in ustrezno vedenje, ter ocene socialnih odnosov in posameznih področij življenja (Černigoj-Sadar 1995). Revščina je celovit stresen položaj, ki prizadeva celotni družinski sistem. Ob negotovosti preživetja, vsakodnevnih skrbih za osnovne dobrine in drugih materialno neugodnih življenjskih okoliščinah se povečajo napetosti, nestrpnosti, pojavi se vzdušje tesnobe.

Zaradi brezperspektivnosti in odvisnosti od socialnih služb prihaja do pojava tako imenovane priučene nemoči. Le-ta izhaja iz občutja, da posameznik ne more opravljati svojega življenja z lastnimi silami in da je nadzor v rokah drugih (nemoč); da je usoda povsem določena od zunaj, da jo določajo drugi (fatalizem); posameznik se čuti ujetega v past lastnih življenjskih razmer (ujetost). Vse to vpliva na nizko vrednotenje samega sebe in na slabo podobo o sebi. Lahko se razvije občutek, da ne moremo vplivati na dogajanja, da smo obsojeni na pomanjkanje in na življenje ob robu, prizadevanja za spreminjanje življenjskih razmer pa se zmanjšujejo.

Slab ekonomski položaj družine, nepopolne družine, slabi odnosi s sorodstvom, razveze, položaj žene in otrok po razvezi, položaj nezakonskih mater in otrok, nizke ekonomske, stanovanjske in podobne materialne razmere, nizek družbeni status družine, slabi notranji odnosi med člani družine, zlasti med materjo in očetom, zaposlenost in emancipacija žene in matere; vse to so vzroki za socialno-patološke pojave v družini (Doupona, Petrović 2000).

Posledice revščine so za otroka številne in mnogovrstne. Otroci imajo zaradi revščine slabo prehrano, slabe stanovanjske okoliščine, slabo zdravstveno stanje, zmanjšane možnosti za izobraževanje, starši imajo manj časa in energije, da bi se ukvarjali z otroki, varstvo otrok je neustrezno ... Škoda, ki jo lahko utрпи otrok, je razvojne, izobraževalne, zdravstvene in materialne narave, marsikdaj pa tudi psihosocialne in psihološke narave.

Kot pravi Tanja Renner (Družine in družinsko življenje, 2006: 100): »Študentke in študenti največ pomoči pričakujejo pri reševanju stanovanjskih težav in varstvu otrok, manj pri iskanju zaposlitve, v denarju in darilih.« V tem času (1991: 61) govori o krizi družine. Kriza mladih ljudi pomeni za današnjo generacijo predvsem to, da se podaljšuje odvisnost od staršev. Zdi

se, da so možnosti odraščajočega otroka vse bolj odvisne od družine. Govorimo lahko tudi o prikriti revščini.

V knjigi *Družine in družinsko življenje* avtorice veliko razpravljajo o LAT-fazi življenja. »LAT-faza je vmesna, intermediarna faza med družinsko odvisnostjo in od starševske družine docela neodvisnim življenjem. Zanj je značilna ekonomska odvisnost ali polodvisnost od staršev ob hkratni socialni neodvisnosti. Razlogi podaljševanja življenja s starši oziroma razlogi za odlašanje odhoda od doma so različni. Lahko so zunanji, kot so težave v doseganju ekonomske neodvisnosti, nezaposlenost, otežena stanovanjska oskrba, podaljšanje študij ipd., ter »subjektivni«, kot so lagodnost in poceni življenje doma, razumevanje s starši, materialna in čustvena varnost ob hkratni visoki osebni avtonomiji (Rener, Sedmak, Švab, Urek, Družine in družinsko življenje 2006: 18).« Res se vse manj mladih odloča za otroka in družinsko življenje. Vendar je tempo življenja tak, da če si otroka resnično ne želiš, si ga tudi ne boš privoščil, saj mu kot študent ne moreš omogočiti toliko materialnih stvari, zagotoviš pa mu lahko največ svojega časa, saj si lahko veliko več z otrokom kot zaposlena mati. Meni denar ne pomeni toliko kot čas, ki ga preživim z otrokom, zato sem se tudi brez pomislekov odločila zanj. Res pa je, da nam ničesar ne manjka, ne otroku in ne meni. Čačinovič Vogrinčič (1991: 61) govori o krizi družine. Kriza pomeni za današnjo generacijo mladih ljudi predvsem to, da se podaljšuje odvisnost od staršev. Zdi se, da so možnosti odraščajočega otroka vse bolj odvisne od družine. Šolanje, zaposlitev in stanovanje postajajo znova družinske naloge, družinsko breme.

Na voljo je kar nekaj pravic, ki so napisane v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, vendar pa ni vedno lahko priti do njih. Izpolniti je treba kup papirjev, sam se moraš dokopati do vsega, kar ti pripada, saj ti nihče točno ne pove, kaj je to, pa še znajti se moraš, da izvlečeš čim več. Pri delu na CSD se v večini uporabljajo pravila splošnega upravnega postopka. Delovno področje socialnega delavca določa zakon. In velikokrat se zaradi nezdružljivih vlog, ki jih ima socialni delavec na svojem delavnem mestu (več o konfliktu vlog v: Valenčič 1994, Milošević Arnold 1987), giblje na meji med funkcijo nadzora in funkcijo pomoči. To je Sizifovo delo, vsaj iz perspektive želje, da nas uporabnik vidi kot vir pomoči. Iz lastne izkušnje vem, da v odnosu socialni delavec-uporabnik ni kančka socialnodelavskega odnosa, ni partnerstva. S tem po definiciji obstaja konflikt med oblastno funkcijo CSD ter osnovnimi nalogami svetovanja in pomoči (Kovač 2007: 58). Uporabnik, ki

se na tem mestu prvič sreča s socialno delavko, jo vidi kot administratorko in nikakor ne kot osebo z visoko izobrazbo, človečnostjo in možnostjo empatije, sočutja, pogovora. Osnovna naloga socialnega dela naj bi bila pomoč in svetovanje, ne pa izpolnjevanje obrazcev in preverjanje datumov. Na to kaže tudi dejstvo, da imajo v mnogih manjših Centrih namesto socialnih delavcev zaposlene upravne delavce. Barbara Podlogar v svoji diplomski nalogi ugotavlja, da starši pridejo v stik s Centrom za socialno delo ob urejanju pravic, ki jim po zakonu pripadajo, vendar ob tem dobijo zgolj informacije, ki se nanašajo na te pravice in na izpolnjevanje obrazcev. Tako ostaja dejstvo, da informacij, povezanih s starševstvom, starši ne dobijo nikjer, zato bi bila uvedba svetovalnih pogovorov smiselna. Na našem Centru za socialno delo so bili povrh vsega še nesramni. Če nimaš v glavi točno zastavljenega vprašanja, se iz mojih izkušenj ni smiselno podajati v Center. Ob tem se lahko vprašam, kako lahko isto delo opravljata dva popolnoma različna poklicna profila.

Če si otroka resnično želiš, tako kot sem si ga jaz, ni zunanjih ovir, da ga ne bi imel, saj se tako odrečeš kakšni stvari, ki si jo prej imel, zraven pa še delaš prek študentskega servisa in si tako zagotoviš vsaj minimalno kakovost življenja. Če pa imaš dobre stare starše, ti pa tudi priskočijo na pomoč. Ljudje živimo v različnih okoljih in mislim, da se potrebe in njihovo zadovoljevanje razlikuje od družbe do družbe. Ne moremo torej postaviti nekega splošnega merila, po katerem bi lahko enako obravnavali minimalne življenjske potrebe v vseh družbenih razredih, kaj šele potrebe v različnih družbah po vsem svetu. Vsakodnevni izdatki so odvisni od mnogih dejavnikov, npr. od okolja, v katerem oseba živi, od razvitosti gospodarstva v tej družbi, od števila družinskih članov in podobno. Ali kot pravi Novakova (1994: 27), na določitev vsake meje revščine vplivajo trenutni življenjski standardi. Najbolj ogrožene in najpogostejše revne so tri naslednje skupine: otroci, mlade družine z otroki in starejši ljudje (Prav tam: 59).

2.5. SKLEPI

SKLEP 1

– Študentska družina finančno težko preživi, če eden od staršev nima redne zaposlitve.

SKLEP 2

- Ustanove, ki so dolžne posredovati informacije o pravicah in svetovati, svojega dela ne opravijo dobro.

SKLEP 3

- Na voljo je kar nekaj pravic, ki so napisane v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, vendar pa ni vedno lahko priti do njih. Izpolniti je treba kup papirjev, sam se moraš dokopati do vsega, kar ti pripada, saj ti nihče točno ne pove, kaj je to, pa še znajti se moraš, da izvlečeš čim več.

SKLEP 4

- Službe gojijo do uporabnikov nestrpen odnos.

SKLEP 5

- Kot roditelj se moraš marsičemu odreči, da z otrokom lahko preživiš (npr. počitnicam, prostemu času, ki ga porabiš za delo prek študentskega servisa).

SKLEP 6

- Brez pomoči socialne mreže in sorodnikov študentska družina ne preživi.

2.6 PREDLOGI

- Delo socialnih delavcev naj bi bilo v prid uporabnikom socialnega dela, zato je moj predlog, naj socialni delavci na Centrih za socialno delo upoštevajo lepo držo in strpnost v socialnem delu.
- Ker je marsikdo prvič uporabnik Centra za socialno delo, bi ob vstopu v Center morali urediti informativno pisarno, ki bi dala podatke o pravicah v grobem in bi napotila uporabnike v sobo, kjer se z določeno pravico ukvarjajo. V tej sobi bi brez slabe volje razložili, kaj in kako je s to pravico.
- V zakonu bi moralo biti bolj razloženo, kaj ti kot študentu pripada, saj to sploh ni točno opredeljeno. Marsikdo misli, da ti pripada zastonj vrtec, a če ne prejemaš denarne socialne pomoči, tudi vrtec ni zastonj.
- Na Centru za socialno delo bi morali bolj razložiti, kdaj začneš dobivati kakšno nadomestilo, kako se izpolni obrazce in kdaj jih prineseš nazaj, ne pa da ti dajo papirje v roke in se znajdi, kot se hočeš.

- Pomoč države pri stanovanjski stiski mladih bi morala biti konkretnejša, saj si stanovanje prek stanovanjskih skladov še vedno lahko privoščijo samo družine, ki imajo dosti denarja, saj so stanovanja predraga.
- Nosečnost je lahko za marsikatero študentko naporna in mučna, saj ni vedno načrtovana, zato bi morali imeti na Centru za socialno delo nekoga, ki bi si vzel čas za to, da bi razložil, kaj ti kot študentu pripada, te s tem pomiril, poslušal tvoje težave in ti jih pomagal urejati.
- Preprostejše uveljavljanje pravic (manj obrazcev, tekanja od enega urada do drugega).

LITERATURA:

- Brajša, Pavao, (1978). Očetje, kje ste? Ljubljana: Delavska enotnost.
- Čačinovič-Vogrinčič, G., (1991). Socialno delo z družino. Študijsko gradivo. Ljubljana: Univerza v Ljubljani, VŠSD.
- Čačinovič-Vogrinčič, G., (1995). Dopolnjene družine. V: Rener, T., Potočnik, V., Kozmik, V. (ured.), Družine različne – enakopravne. Ljubljana: Vitrum d.o.o.
- Čačinovič-Vogrinčič, G., (1998). Psihologija družine. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Černigoj-Sadar, N., (1995). Nekatere značilnosti kvalitete življenja v različnih družinskih skupnostih. V: Rener, T., Potočnik, V., Kozmik, V. (ured.), Družine različne – enakopravne. Ljubljana: Vitrum d.o.o.
- Černič-Istenič, M., (1994). Rodnost v Sloveniji. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- EUROSTAT – European Statistical System.
- Malačič, J., (2005). Demografske razmere in prebivalstvena politika v Sloveniji: Iz Jugoslavije v Evropsko unijo. Naše gospodarstvo, št. 5–6.
- Mesec, B., (1998). Metodologija raziskovanja v socialnem delu II – študijsko gradivo za internetno uporabo. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Mesec, B., Cigoj Kuzma, N., (2002). Navodila za pisanje diplomske naloge in opravljanje diplomskega izpita. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.
- Musek, J., (1993). Osebnost in vrednote. Ljubljana: Educy d.o.o.
- Musek, J., (1995). Ljubezen, družina, vrednote. Ljubljana: Educy d.o.o.
- Novak, M., (1994). Dober dan revščina. Ljubljana: Socialna zbornica Slovenije.
- Podlogar, B., (2008). Diplomska naloga: Pravice ob rojstvu otroka in vloga socialnih delavk pri njihovem uveljavljanju.

- Rener, T., Sedmak, M., Švab, A., Urek, M., (2006). Družine in družinsko življenje v Sloveniji. Koper: Založba Annales.
- Satir, V., (1995). Družina za naš čas. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Skynner, R., Cleese, J., (1994). Družine in kako v njih preživeti. Ljubljana: Tangram.
- Stropnik, N., (2002). Ekonomski položaj mladih družin. Gradivo MDDSZ. Ljubljana: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.
- Tomori, M., (1994). Knjiga o družini. Ljubljana: EWO.
- Ule, M., (2002). Socialni položaj mladih družin. Gradivo MDDSZ. Ljubljana: ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.
- Ule, M., (2003). Mladi, družina, starševstvo. Ljubljana: fakulteta za družbene vede.
- Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 331/199–I, 42/1997, 66/2000, 24/2003, 69/2004, 68/2006).
- v Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (Uradni list RS, št. 110/2006 – uradno prečiščeno besedilo, 10/2008) .

INTERNETNI VIRI:

http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti_pdf/strategija_rod_nost_osnutek_151106.pdf .	10.05.2008
http://ediplome.fsd.si/ .	05.06.2008
http://www.mama.si/ .	05.06.2008
http://www.ringaraja.si/ .	05.06.2008
http://www.svetovalnica.com/ .	10.05.2008

POVZETEK

V Sloveniji se zelo malo ljudi odloča za otroke v zgodnjih dvajsetih letih ali rečeno nekoliko drugače, v času študija. To pa zato, ker se mladi ljudje dlje šolajo, življenje je vedno dražje in študentska družina finančno težko preživi. Najtežje je, če nimaš staršev, ki bi ti lahko ponudili stanovanje, saj so najemnine za stanovanja drage. Prvo leto otrokovega življenja finančno malo pomaga tudi država, a je tega denarja bolj malo, za otroka pa je treba dolgoročno skrbeti. Težava je tudi v tem, da pristojni organi ne ponudijo informacij v zvezi s pravicami, ki mladim pripadajo ob rojstvu otroka. Za vse informacije se moraš zanimati sam, kar pa je zelo težko, če nimaš medmrežnih virov ali velike socialne mreže. Če imaš veliko socialno mrežo, je otroka lažje vzgajati, saj ti pomagajo in dajo oporo v težkih trenutkih. Če pa je nimaš, lahko pride tudi do poporodne depresije, na katero vpliva tudi pomanjkanje denarja. Sama sem se za otroka odločila, ker sem si vedno želela imeti otroka mlada, res pa je tudi, da je mož zaposlen in nisem nikoli dvomila, da mi starši ne bi pomagali, tudi finančno.

Največji problem se mi zdi ta, da v Centrih za socialno delo nimajo nekoga, ki bi svetoval in razložil, katere pravice ti pripadajo in kaj moraš storiti, da prideš do njih. Nikogar ni, s komer bi se lahko pogovoril, saj so socialne delavke, če to sploh so, bolj obremenjene z izpolnjevanjem obrazcev, kot pa z osebo sámo, zato tu ni nič socialnodelavskega odnosa. V zakonu piše, katere pravice ti pripadajo, vendar ni vedno tako. Vrtec kaj hitro ni zastoj, saj cenzus za denarno socialno pomoč hitro presežeš, saj se v ta znesek šteje preživnina in vsi prihodki, ki jih imaš, tudi avtomobil, če ga imaš.

S socialno delavko sva obe ugotovili, da je vse več izpolnjevanja obrazcev in vedno manj stika z ljudmi, zato bi bilo mogoče bolje, da bi se z obrazci raje ukvarjali upravni delavci, pogovori in svetovanje pa bi bili v pristojnosti izključno socialnih delavcev. Raziskava pa je pokazala tudi, da študentska družina težko preživi brez pomoči socialne mreže, saj so stroški hrane in otroških potrebščin previsoki.

ANALIZA PODATKOV

Ko enkrat zanosiš kot študent, se začneš spraševati: KAJ PA DENAR? ALI BOM/BOVA ZMOGLA PREŽIVLJATI ENEGA VEČ? Moram reči, da sva se midva s fantom zavestno odločila za otroka in ga tudi načrtovala, zato se mi je bilo s temi vprašanji veliko lažje soočiti kot pa neki študentki, ki zanosi nenačrtno. Da sem zanosila, je trajalo kar nekaj časa (5 mesecev), zato sem že mislila, da nisem plodna.

A zgodilo se je, zanosila sem, zato sva bila s fantom neizmerno srečna. Moj fant je zaposlen. Zato imava vsaj en redni dohodek – ne velik, ampak midva se vedno miriva, da bo. In res je. Najin sinček je star leto in pol in res se imamo super.

Ko sem zanosila, sva se s fantom takoj začela spraševati, kaj mi kot nosečnici v naši državi pravkar ravno rodila. Takoj me je opozorila, naj podatke o tem, kaj mi pripada, iščem na medmrežju ali po drugih virih, saj ko prideš na Center za socialno delo, ti ne povejo nič. Vedno čakajo, kaj boš vprašal, in te nato napotijo na vrata, kjer opraviš le tisto stvar, za katero si prosil.

Naj povem, da je bil moj odziv na njeno pripombo takle: »Zakaj govoriš nekaj, kar ni res!? Delam šolo za socialno delavko, mi se učimo, da moramo vsem pomagati in jim čim bolje in prijazno svetovati. Ne vem, zakaj govoriš tako grdo o socialnih delavkah, ampak jaz mislim, da ni tako.«

No, tako je minilo nekaj časa, preden sva se s fantom odpravila na Center za socialno delo. Ko sva stopila v Center, v katerem sva bila prvič, nama je bilo zelo neprijetno. Prišla sva potrdit očetovstvo. Ko sva vstopila v stavbo, ni bilo informativne pisarne, ker je bila zaklenjena. In kaj sem naredila. Potrkala sem na prva vrata in vprašala, kje lahko potrdiva očetovstvo. Namesto tega sem dobila odgovor: »Vprašaj v sobi, kjer so informacije.« In ker seveda jaz ne bi bila jaz, ji odgovorim: »Bi vprašala, če bi bil kdo v sobi!«

– PRVA NOVICA

– ISKANJE
INFORMACIJ

– 1. NAPOTEK

– NE VERJAMEM

– PRVIČ NA
CENTRU ZA
SOCIALNO DELO

Opazno je bilo, da mi njen odgovor ni bil všeč, vendar mi je le odgovorila: »Potem poglej v sobo št. 3.« Slabe volje sem odšla do sobe št. 3, ki pa je bila zasedena. Usedla sva se pred vrata sobe št. 3 in čakala kar 20 minut, ne da bi vedela, ali sva pred pravimi vrati ali ne. Po 20 minutah so se vrata odprla in k sreči sva naletela na prava, pa tudi socialna delavka je bila tu dosti prijaznejša kot prejšnja, če odštejeva to, da je imela vmes pogovor, dolg kar približno 15 minut. Ko sva izpolnila vse obrazce, sva vidno utrujena stopila skozi vrata in se odločila, da bova s papirji in pravicami, kaj šele informacijami, nadaljevala drugič. Ko sva prišla v avtomobil, sva se začela spraševati. Kaj bi bilo, če bi prišla od nekje daleč, vezana na avtobus, ki pelje v našo vas le 3-krat na dan. Mislim, da naju pravice in denar sploh ne bi več zanimali.

Takoj sem se spomnila na besede prijateljice, ki pa jih nisem upoštevala. Tako sem branila socialno službo, na koncu pa doživela še večji šok. Ne samo da ti ne podajo informacij, še nesramni so. Tako sva informacije začela izbirati drugače. Najprej sem uporabila medmrežne strani, kjer sem na svojo srečo odprla stran študentskih družin. Seveda sem takoj z njimi navezala stik še isti dan prejela vse naštetе pravice. Bila sem zelo srečna, saj so se mi vrata nekako odprla. Vire pa sem iskala tudi pri raznih znancih, ki že imajo otroke, ali pa so na istem kot jaz, se pravi noseči. Med pravicami je omenjena tudi POMOČ OB ROJSTVU OTROKA, ki ga lahko izkoristiš v obliki enkratnega denarnega prejema ali pa imaš na izbiro 3 pakete v katerih so pripomočki za otroka.

Prijateljica, ki se je odločila vzeti enega od paketov, mi je večkrat tožila, da so stvari, ki jih je dobila, zelo nekvalitetne in da se za paket ne bi nikoli več odločila. Imela je težave z vozkom, ki je bil kar naprej v okvari, tako, da je na koncu kupila novega. Z letom 2008 so prišle na to področje spremembe, saj so pakete bolje opremili in so baje kvalitetnejši. Leta 2006 je bil enkratni znesek vreden 58.510,00 tolarjev. To je nekaj manj kot 220 evrov.

20. 08. 2006 se je rodil najin otrok, s tem pa so prišle

**– CENTER ZA
SOCIALNO DELO
NE DA DOVOLJ
KONKRETNIH
INFORMACIJ**

– DRUGI NAČIN

– PRAVICA 1

**– IZKUŠNJA
S PRAVICO**

– ROJSTVO

– PRAVICA 2

nove težave z izpolnjevanjem vseh papirjev na Centru za socialno delo. Najprej moraš oddati obrazce za starševski dodatek in otroški dodatek. Ker pa so mi na klubu študentskih družin rekli, da mi po vsej verjetnosti pripada tudi denarna socialna pomoč, ki naj bi jo dobila vsak mesec, se odpravim tudi v sobo št. 2 po odgovore, koliko socialne pomoči mi pripada. Ko sem vstopila skozi vrata, je socialna delavka vprašala: »Kaj želite?« Še ne da bi zaprla vrata, sem povedala, da sem rodila in da so mi rekli, da mi po vsej verjetnosti pripada tudi denarna socialna pomoč. Odgovor je bil: »Vam že vnaprej povem, da vam denarna pomoč ne pripada, ker je za to ponujenih le 78 evrov, vi pa imate dobivate otroške dodatke, štipendijo ... ali dobite preživnino od otrokovega očeta? Tako, da ste teh 78 evrov že zdavnaj presegli.« Jaz ji šokirano odgovorim: »Nisem vedela, da se zneski seštevajo. In ne vem, po čem sklepate, da ne živimo skupaj z otrokovim očetom!« Obrnila sem se in z nabiranjem solz v očeh odšla skozi vrata. Bila sem šokirana, še bolj pa jezna, da me nekdo, ki me sploh ne pozna in nima pravice soditi ljudi, napade spolno mero očitkov in predsodkov.

Bila sem srečna, da se mi ni treba več vračati na Center za socialno delo. Ker naj bi bila mati samohranilka, saj v klubu študentskih družin pravijo, da le tako od države iztržiš največ, kar se da, sem morala od svojega fanta izterjati preživnino za otroka.

Na sodišče sva poslala pismo, da se sporazumno strinjava glede zaupanja otrok, o stikih in plačevanju preživnine. Ko sva pismo oddala, smo se z mojo teto začeli pogovarjati, da bi lahko porodniško vzel moj fant in zraven še malo pomagal v raznih podjetjih. Takoj sva se s fantom spogledala, saj nama je bilo jasno, da je to najboljša rešitev in tudi najbolj dobičkonosna, saj starševski dodatek znaša le 40.950,00 tolarjev. Vsak, ki živi na svojem, se zaveda, da je to le kaplja v morje in da z 41.000 tolarji normalno ne moreš živeti. Na pomoč ti morajo priskočiti starši ali drugi svojci, saj je vsaka pomoč dobrodošla.

– PRAVICA 3

– PRAVICA 4

– CITAT SOCIALNE
DELAVKE

– NEFORMALNI
NAPOTEK

– SODIŠČE

Začele so se nove težave. Spraševala sva se, kaj zdaj, kako naj prekličeva pismo, ki sva ga pravkar oddala poštarju in je najbrž že na poti na Sodišče v Kranju. Odločila sva se, da se bomo drugi dan navsezgodaj odpravili v Kranj in ga preklicala. Nismo imeli največje sreče, saj je pismo že prišlo v zgornje pisarne, od koder gre nato naprej v postopek. Že takoj sva ugotovila, da bo treba plačati vsaj nekaj sodne prakse, a upala sva le, da bo samo to in ne že postopek. Ko smo se odpravili po stopnicah do drugega nadstropja, sem vso pot razmišljala, kako naj prekličeva najino pismo. V njem sva navedla, da bova, zaradi staršev, ki se ne strinjajo, da bi živeli v eni hiši, stanovanja pa ne dobiva, živela ločeno. Vedela sva, da se mora najina razlaga slišati nekako tako, da smo v parih urah nato stanovanje našli. In res sva zapisala prav to. Bilo naju je zelo sram, saj sva vedela, da nama ne verjamejo in da vedo, da sva hotela goljufati državo. Mislim, da se še nikoli v življenju nisem tako ponižala, vendar pa sva dosegla svoje. Sklep je bil umaknjen.

Pri papirjih sva imela nemalo težav, ampak krivda ni le najina. Centri za socialno delo bi morali biti dolžni svetovati o tem, katere pravice glede otroka in denarja ti pripadajo, saj nima vsak državljan možnosti uporabe medmrežja ali pa drugih virov. Moram reči, da se je doslej pri več prijateljicah, ki so zanosile za mano, najina taktika najbolje izšla, saj tako dobiš največ denarja, pa čeprav gre za delo na črno oziroma prek študentskega servisa. Vsaki nosečnici svetujem, da preračuna, kaj se ji bolje splača, ali delo na »črno« ali pa to, da mati uveljavlja pravice kot samohranilka. Vendar pa je lahko v današnjem času vloga matere samohranilke težavna, saj nikoli ne veš, kdaj se s fantom razideta, potem ti ostane le minimalna preživnina, s katero zelo težko preživljaš sebe in otroka. Minimalna preživnina pa ti ostane zato, ker si zavestno podpisala najnižjo mogočo preživnino, saj so na sodišču sklepali, da z možem oz. fantom že tako ali tako ne živita skupaj.

**– IZZVANO
PONIŽANJE**

**– KRITIKA CENTRA
ZA SOCIALNO DELO**

**– MATI
SAMOHRANILKA**

